

Konkurences padome

Vieglo taksometru pakalpojumu sniegšanas Rīgā tirgus uzraudzība

Noslēguma ziņojums

08.01.2016.

Rīga

SATURS

IEVADS	3
1. Normatīvais regulējums	3
1.1. Normatīvais regulējums vieglo taksometru pakalpojumu sniegšanai	3
1.2. Normatīvais regulējums par tirgus dalībnieku vienošanos	8
2. Tirgus barjeras un šķēršļi	9
3. Taksometru pakalpojumu cenas	12
4. Konkrētais tirgus	14
4.1. Konkrētās preces tirgus	14
4.2. Konkrētais ģeogrāfiskais tirgus	16
5. Tirgus dalībnieki un struktūra	17
6. Pārvadātāju sadarbība vienas preču zīmes izmantošanā	22
7. Konkurences situācija atsevišķās ģeogrāfiskās vietās vieglo taksometru pakalpojumu sniegšanas tirgū Rīgā	24
7.1. Viesnīcām pieguļošās teritorijas	25
7.2. Rīgas starptautiskās autoostas teritorija	29
7.3. Lidostas „Rīga” teritorija	30
7.4. Stacijas laukums	33
7.5. Tirdzniecības centri	35
8. Secinājumi	36

IEVADS

- 1 Pamatojoties uz Konkurences likuma 7.panta pirmās daļas 1.punktu, Konkurences padome (turpmāk – KP) 25.04.2013. uzsāka vieglo taksometru pakalpojumu sniegšanas Rīgā tirgus uzraudzību (turpmāk – Uzraudzība). Uzraudzība uzsākta, ņemot vērā fiziskas personas iesniegumu un Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 25.02.2013. blakus lēmumu. Gan fiziskās personas iesniegumā, gan minētā blakus lēmuma nolemjošā daļā norādīts: "Vērst Konkurences padomes uzmanību, ka taksometru pakalpojumu sniegšanas tirgos Rīgā tiek slēgta pieeja citiem taksometru pakalpojumu sniedzējiem un pastāv indikācijas par vienošanos par tirgu sadali". Iesniegumā un tā papildinājumos norādītas konkrētas vietas Rīgā, kurās atsevišķiem vieglo taksometru pārvadātājiem nodrošinātas priekšrocības sniegt taksometru pakalpojumus. Blakus lēmumā norādīts, ka tajā minētie apstākļi liecina par iespējamo Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 3. un 7. punkta pārkāpumu taksometru pakalpojumu sniedzēju darbībās un Konkurences likuma 13.panta pirmās daļas 1.punkta pārkāpumu „īpašo” stāvvietu izveidotāju darbībās.
- 2 Uzraudzības ietvaros izvērtēts normatīvais regulējums, kas attiecas uz vieglo taksometru pakalpojumu sniegšanu Rīgā, aktualizēta informācija par vieglo taksometru pakalpojumu tirgus dalībniekiem Rīgā no 2009.-2015.gadam, aprakstīta tirgus struktūra, kā arī izvērtēti darbības nosacījumi stāvvietās, kas izvietotas pie viesnīcām, Rīgas Centrālās pasažieru stacijas laukuma (turpmāk – Stacijas laukums), Starptautiskās lidostas „Rīga” u.tml. vietās, kur vieglo taksometru pakalpojumu klientiem var piedāvāt tirgus dalībnieki, kas noslēguši līgumus ar stāvvietu īpašniekiem. Ir novērtēta vieglo taksometru pakalpojumu tirgus dalībnieku uzvedības atbilstība Konkurences likuma normām, izdarīti secinājumi un sagatavoti priekšlikumi par iespējamajām izmaiņām normatīvajos aktos.
- 3 Lai aizsargātu tirgus dalībnieku intereses, ziņojuma publiskojamajā versijā nav iekļauta uzraudzības ietvaros iegūtā un analizētā informācija, kurai piešķirts ierobežotas pieejamības statuss.

1. NORMATĪVAIS REGULĒJUMS

1.1. Normatīvais regulējums vieglo taksometru pakalpojumu sniegšanai

- 4 Sniedzot pasažieru pārvadāšanas ar vieglo taksometru pakalpojumus Rīgā, komersantiem jāievēro vairāki normatīvie akti, tostarp tādi kā Autopārvadājumu likums (turpmāk – AL), Ministru kabineta 16.07.2012. noteikumi Nr.468 „*Noteikumi par pasažieru pārvadāšanu ar vieglajiem taksometriem*” (turpmāk – Noteikumi Nr.468), kā arī Rīgas domes 26.05.2004. saistošie noteikumi Nr.62 „*Pasažieru pārvadājumu ar vieglajiem taksometriem licencēšanas noteikumi*” (turpmāk – Noteikumi Nr.62), 01.02.2012. saistošie noteikumi Nr.155 „*Par maksu par speciālās atļaujas (licences) izsniegšanu komercpārvadājumu veikšanai ar vieglajiem taksometriem Rīgā*” (turpmāk – Noteikumi Nr.155) un 14.05.2011. saistošie noteikumi Nr.118 „*Par maksimālo tarifu par pasažieru un bagāžas pārvadājumiem ar vieglo taksometru Rīgā*” (turpmāk – Noteikumi Nr.118).
- 5 Saskaņā ar AL 29.panta 2.punktu vieglais taksometrs ir vieglais automobilis, kas paredzēts pasažieru pārvadāšanai pēc individuāla pasūtījuma un apgādāts ar ierīci, kura uzrāda pakalpojuma maksu un kuras rādījumi tiek izmantoti ienākumu uzskaitē.

- 6 AL 35.pantā ir noteiktas galvenās vadlīnijas vieglo taksometru pārvadājumiem. Tikmēr Noteikumos Nr.468 noteiktas prasības attiecībā uz taksometru pakalpojuma sniegšanā izmantojamiem transportlīdzekļiem un norēķinu kārtību, regulējot pasažieru un taksometru vadītāju komerciālās attiecības, kā arī abu pušu tiesības un pienākumus.
- 7 Ministru kabineta noteikumi Nr.339 „Kārtība, kādā atļauts veikt pasažieru un kravas komercpārvadājumus ar citu personu īpašumā esošiem autotransporta līdzekļiem” nosaka principus par citas personas īpašumā esoša transportlīdzekļa izmantošanu vieglo taksometru pakalpojumu sniegšanā. Noteikumi paredz, ka transporta līdzekļa īpašnieks un pārvadātājs var savstarpēji noslēgt patapinājuma vai nomas līgumu.
- 8 Pasažieru pārvadājumus ar vieglo taksometru drīkst veikt, ja vieglo taksometru komercsabiedrība (turpmāk – pārvadātājs) ir saņēmusi speciālo atļauju (turpmāk – licenci), ko izsniedz pašvaldība. Licence dod tiesības veikt vieglo taksometru pārvadājumus tikai attiecīgajā administratīvajā teritorijā, kā arī nogādāt pasažieri uz jebkuru citu vietu ārpus šīs teritorijas. Netiek pieļauta pasažieru uzņemšana atpakaļceļā gadījumos, kad pasažieri tiek nogādāti uz vietu ārpus licencē norādītās administratīvās teritorijas. Licencē tiek norādīta būtiskākā informācija par pārvadātāju, administratīvā teritorija, kurā tā ir derīga, derīguma termiņš un cita informācija.
- 9 Noteikumi Nr.468 paredz arī licences kartītes izsniegšanu, kas ir noteiktas formas dokuments, ko izsniedz pārvadātājam attiecībā uz katru autotransporta līdzekli un kas apliecina, ka pārvadātājs kā autotransporta līdzekļa īpašnieks vai turētājs ir noteikumos paredzētajā kārtībā saņēmis licenci komercpārvadājumu veikšanai. Licences kartītē, kurai jāatrodas attiecīgajā taksometrā, norāda būtiskāko informāciju par kartītes turētāju (pārvadātāja nosaukumu, transportlīdzekļa marku, reģistrācijas numuru u.c.).

Prasības taksometru pakalpojumu sniedzējiem Rīgā

- 10 No 2001.–2005.gadam Rīgā pastāvēja Rīgas domes noteikts ierobežojums taksometru skaitam 1500 automašīnu apmērā. Rīgas dome 2005.gada jūnijā atcēla noteikto ierobežojuma kvotu, tādējādi normatīvie akti izpētes periodā neparedz vieglo taksometru skaita ierobežojumu Rīgā.
- 11 Uzraudzības izpētes periodā Rīgas pašvaldībā pārvadātāju darbības licencēšana notiek, pamatojoties uz Rīgas domes Noteikumi Nr.62. Licences un licenču kartītes pasažieru pārvadāšanai ar vieglajiem taksometriem Rīgas administratīvajā teritorijā izsniedz, pārreģistrē, anulē vai to darbību aptur uz laiku Rīgas domes Pasažieru komercpārvadājumu licencēšanas komisija (turpmāk - Komisija).
- 12 Rīgas domes Satiksmes departaments (turpmāk – RDSD) apstiprina licencēšanas noteikumus un taksometru bezmaksas stāvvietu izvietojumu, kā arī nosaka Rīgas pašvaldības atšķirības zīmi un nosacījumus par tās izvietojumu ārpusē uz taksometra virsbūves. Pasažieru pārvadājumu ar vieglajiem taksometriem licencēšanas noteikumu izpildi kontrolē RDSD.
- 13 Licences un licences kartītes saņemšanai pasažieru pārvadāšanai ar vieglajiem taksometriem pārvadātājam (pieprasītājam) Komisijā jāiesniedz pieteikums, uzņēmumu reģistrācijas apliecības kopija un citi dokumenti, kas apliecina uzņēmuma darbības tiesiskumu, kā arī iepriekšējā gada finanšu pārskats, transportlīdzekļu identifikāciju apliecinoši dokumenti un cita informācija atbilstoši Noteikumu Nr.62 2.1.punktam. Lai saņemtu licenci pasažieru pārvadāšanai ar vieglajiem taksometriem Rīgas administratīvajā teritorijā, pārvadātājam jābūt atbilstošam ekonomiskam un profesionālam nodrošinājumam licencētās komercdarbības veikšanai, kā arī Valsts ieņēmumu dienesta administrēto nodokļu (nodevu) parāds nedrīkst pārsniegt 150 eiro.

- 14 Saskaņā ar pārvadātāja pieteikumā norādīto licence tiek piešķirta uz laiku no viena līdz pieciem gadiem. Licences kartīte tiek piešķirta uz laiku no viena līdz 12 mēnešiem, bet ne ilgāk kā līdz valdījumā (turējumā) esošā transportlīdzekļa nomas līguma termiņa beigām. Komisija ir tiesīga pārreģistrēt licenci (pagarināt derīguma termiņu), mainīt licences nosacījumus, kā arī piešķirt papildu licences kartīti pēc pārvadātāja pieteikuma.
- 15 Saskaņā ar Rīgas domes Noteikumu Nr.155 2.punktu maksu par licences izsniegšanu veido:
1. Pastāvīgā daļa – maksa par licences izsniegšanu (par visu licences darbības laiku) 1,42 eiro (tajā skaitā PVN);
 2. Mainīgā daļa – maksa par katru pārvadātāja pasažieru komercpārvadāšanai izmantojamo transportlīdzekli, par kuru Komisija ir pieņēmusi lēmumu par licences kartītes piešķiršanu.
 - a) 17,07 eiro (tajā skaitā PVN) mēnesī, ja pārvadātājs saņem licences kartīti uz laika periodu, kurš ir īsāks par trim mēnešiem;
 - b) 14,23 eiro (tajā skaitā PVN) mēnesī, ja pārvadātājs saņem licences kartīti uz trim vai vairāk mēnešiem.
- 16 Prasības attiecībā uz transportlīdzekļiem, kuri tiek izmantoti vieglā taksometra pakalpojuma sniegšanai Rīgā:
- tehniskā stāvokļa atbilstība pasažieru pārvadāšanai ar vieglajiem taksometriem;
 - atbilstoši normatīvajiem aktiem noformēta īpašumā, valdījumā (turējumā) esoša transportlīdzekļa dokumentācija;
 - aprīkots un apgādāts ar: taksometra pazīšanās (plafona) un taksometra numura zīmi (VAS „Ceļu satiksmes drošības direkcija” izsniegtu speciālu numura zīmi), gaismas kontrolsignālu, vizītkarti ar taksometra vadītāja būtiskākajiem rekvizītiem, pēc atbilstības novērtētu un pēc uzstādīšanas verificētu skaitītāju; informāciju par pārvadātāju un tarifiem (taksometrā izvietotu);
 - atšķirības zīme, kas tiek noformēta saskaņā ar Noteikumiem Nr.62.
- 17 Prasības, lai veiktu vieglo taksometru pakalpojumu Rīgā, taksometru vadītājiem ir minimālas – kvalifikācijas atbilstība Latvijas Republikas normatīvajos aktos noteiktajām prasībām, proti, B kategorijas transportlīdzekļa vadītāja stāžs ir vismaz trīs gadi.
- 18 Maršruts uz/no lidostas „Rīga” ir būtiski saistīts ar vieglo taksometru pakalpojumiem Rīgā. Saskaņā ar normatīvo regulējumu pārvadātāji pasažierus var nogādāt uz vietu ārpus licencē norādītās administratīvās teritorijas, bet nevar uzņemt pasažierus atpakaļceļā, tādēļ KP skata arī normatīvo regulējumu attiecībā uz vieglo taksometru pakalpojumiem Mārupes novadā, kurā atrodas starptautiskā lidosta „Rīga”. Mārupes novada administratīvajā teritorijā kārtību, kādā izsniedz, pārreģistrē vai anulē licences un licenču kartītes pasažieru pārvadāšanai ar vieglajiem taksometriem, nosaka Mārupes novada domes saistošie noteikumi Nr.4/2009. “Par maksimālo maksu (tarifiem) par pasažieru un bagāžas pārvadājumiem ar vieglajiem taksometriem un par pasažieru pārvadājumu ar vieglajiem taksometriem licencēšanas kārtību Mārupes novada administratīvajā teritorijā”, spēkā kopš 11.11.2009. (turpmāk – Noteikumi Nr.4/2009). Savukārt saskaņā ar Mārupes novada domes 27.11.2013. lēmumu nr.38 „Par maksas par licences un licences kartītes izsniegšanu pasažieru pārvadāšanai ar vieglajiem taksometriem noteikšanu” (prot.Nr.9, pielik.Nr.38) Mārupes novada administratīvajā teritorijā no 01.01.2014. ir noteikta:
- maksa par licences izsniegšanu 71 eiro (bez PVN);
 - maksa par licences kartītes izsniegšanu 14 eiro (bez PVN) mēnesī un 36 eiro (bez PVN) ceturksnī.

- 19 KP konstatē ievērojamu atšķirību Rīgas domes un Mārupes novada domes noteiktajā maksā par licences izsniegšanu, savukārt maksa par licenču kartītes piešķiršanu abās administratīvajās teritorijās ir samērā līdzīga.

Rīgas domes saistošie noteikumi Nr.171

- 20 2015.gada 13.oktobrī Rīgas dome izdeva jaunus saistošos noteikumus Nr.171 "*Vieglo taksometru pārvadājumu licencēšanas un pašvaldības nodevas par vieglo taksometru iebraukšanu īpaša režīma zonā saistošie noteikumi*". Šie noteikumi paredz atsevišķas papildu prasības pārvadātājiem un arī transporta līdzekļiem, kas tiek izmantoti taksometru pakalpojumu sniegšanai – lielāka uzmanība tiek pievērsta nodokļu nomaksas un administratīvo pārkāpumu jautājumiem. Iespējamais licences darbības termiņš ir samazināts no pieciem uz trim gadiem, savukārt licences kartīti varēs izsniegt darbībai periodā no viena līdz trim gadiem (iepriekš maksimālais termiņš bija viens gads). Ir vēl vairākas izmaiņas, salīdzinot ar spēkā esošo regulējumu, kuru realizācijai esošajiem pakalpojumu sniedzējiem būs nepieciešams veikt papildu ieguldījumus (piemēram, izmaiņas uz taksometra izvietojamajā pašvaldības atšķirības zīmē).
- 21 Būtiskākās izmaiņas skar taksometru pakalpojumu sniegšanu Rīgas pilsētas īpašā režīma zonā – Vecrīgā –, jo licences pārvadājumu sniegšanai Rīgā nedos tiesības šos pakalpojumus sniegt arī Vecrīgā. Šajā teritorijā pakalpojumus varēs sniegt tikai tie pārvadātāji, kas saņems speciālu atļauju vieglo taksometru iebraukšanai Vecrīgā. Pārvadātājs, kuram ir piešķirta pārvadājumu licence, var saņemt atļauju uz licences darbības laiku. Par atļauju ir noteikta pašvaldības nodeva – 300 eiro gadā, kuru maksā pārvadātājs.
- 22 Paskaidrojuma rakstā par Rīgas domes saistošajiem noteikumiem Nr.171 minēts, ka, pamatojoties uz citiem normatīvajiem aktiem, Rīgas domei ir tiesības noteikt transporta satiksmes ierobežojumus un nodevas, lai īpašajās zonās nodrošinātu vides kvalitātes un ceļu satiksmes drošības uzlabošanu, kultūrvēsturiskās teritorijas un kultūras pieminekļu aizsardzību.
- 23 Paskaidrojuma rakstā speciālās atļaujas taksometru pakalpojumu sniegšanai Vecrīgā ieviešanas mērķis nav noteikts. Publiskajā telpā vairākkārt ir izskanējusi informācija par problēmām un pārvadātāju sadursmēm, nodrošinot taksometru pakalpojumus Vecrīgā, bet nav saskatāms, ka īpašās atļaujas un nodevas ieviešana sniegs iespēju mazināt vai novērst pastāvošās konfliktsituācijas starp pārvadātājiem.
- 24 Turklāt jāņem vērā, ka atļauja tiek izsniegta un nodeva jāmaksā pārvadātājam, t.i., viena atļauja sniedz iespēju iebraukšanai Vecrīgā nenoteiktam automašīnu skaitam, jo vienam pārvadātājam ir no viena līdz ~200 taksometriem. Tādējādi pārvadātājiem, kas sniedz pakalpojumus ar lielāku skaitu taksometru, nodevas ietekme uz pakalpojumu pašizmaksu ir daudz mazāka nekā tiem pārvadātājiem, kas sniedz pakalpojumus tikai ar vienu vai dažām automašīnām. Līdz ar to bez skaidra pamatojuma speciālās atļaujas ieviešanai tiek radīta nepamatota papildu barjera taksometru pakalpojumu sniegšanā (īpašās atļaujas saņemšana un nodeva par to), turklāt ir vērojama pašvaldības nevienlīdzīga attieksme pret pārvadātājiem.

Taksometru stāvvietas

- 25 Būtisks nosacījums vieglo taksometru pakalpojumu sniegšanā ir taksometru stāvvietu izvietojums, pieejamība un to izmantošanas noteikumi. Rīgas dome ir apstiprinājusi publiskajās teritorijās – pašvaldības ielu malās – esošo stāvvietu izvietojumu Rīgā saskaņā ar 12.06.2007. lēmumu Nr.2519 „*Par vieglo taksometru stāvvietām*”. Ar lēmumu apstiprināts vieglo taksometru stāvvietu saraksts 96 atrašanās vietās, kurās maksimāli var stāvēt 421 taksometrs, kā arī nākotnē

iekārtojamo vieglo taksometru stāvvietu saraksts: papildu deviņas atrašanās vietas, nodrošinot stāvvietas 37 taksometriem. Rīgas dome nav pieņēmusi jaunus lēmumus, saskaņā ar kuriem tiktu noteiktas izmaiņas vieglo taksometru stāvvietu izvietojumā, tādējādi stāvvietu skaits Uzraudzības periodā nav palielinājies (nav iekārtotas nākotnē paredzētās stāvvietas). Rīgas domes apstiprinātajās vieglo taksometru stāvvietās klientus var uzņemt jebkurš pārvadātājs, un pārvadātājiem nav jāmaksā par stāvvietas izmantošanu. Saskaņā ar RDSD telefoniski sniegto informāciju pārvadātāji visaktīvāk izmanto Rīgas centrā izvietotās vieglo taksometru stāvvietas, kas skaidrojams ar vislielāko pasažieru plūsmu konkrētajā vietā.

- 26 Pārvadātāji izmanto iespēju stāvēt arī pašvaldības maksas stāvvietā, lai sniegtu vieglo taksometru pakalpojumus, izmantojot stāvvietas lietotāja karti. Lietotāja karte ir dokuments, ko maksas autostāvvietu pilnvarotais apsaimniekotājs, t.i., Rīgas pašvaldības SIA „Rīgas Satiksme”, pamatojoties uz Rīgas domes Pašvaldības maksas autostāvvietu lietošanas atļauju izsniegšanas komisijas lēmumu, par noteiktu maksu (saskaņā ar Rīgas domes saistošo noteikumu Nr.206 2.7. un 15.punktu) izsniedz nedzīvojamo telpu īpašniekiem, valdītājiem vai lietotājiem, ja šīs telpas atrodas tajā ielas posmā, kurā izveidota maksas autostāvvietā. Nedzīvojamo telpu īpašnieki (piemēram, viesnīcas) iegādājas lietotāju kartes, tādējādi iegūstot īpaši rezervētu stāvvietu un kā lietotāju kartes īpašnieki pēc savas izvēles atļauj pārvadātājiem izmantot rezervētās pašvaldības maksas stāvvietas.
- 27 Savukārt, būvējot jaunus infrastruktūras objektus, transportlīdzekļu stāvvietas tiek paredzētas uz tā paša zemes gabala, kur izvietots objekts, ārpus ielas konstruktīvajām robežām, kā tas ir noteikts Rīgas domes 20.12.2005. saistošajos noteikumos Nr.34 „*Rīgas teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi*”.
- 28 Saskaņā ar no RDSD saņemto informāciju pārvadātāji Rīgā var izmantot šādas stāvvietas:
 - Rīgas domes apstiprinātās vieglo taksometru stāvvietas;
 - rezervētās pašvaldības maksas stāvvietas;
 - privātajās teritorijās izvietotās stāvvietas;
 - valstij piederošā teritorijā izvietotās stāvvietas.
- 29 RDSD nav apstiprinājis vieglo taksometru stāvvietu izvietojumu Stacijas laukumā, pie viesnīcām (izņemot Rīgas domes apstiprinātās divas vieglo taksometru stāvvietas pie viesnīcas „Radisson Blu Rīdzene Hotel” un pie viesnīcām esošajās rezervētajās pašvaldības maksas stāvvietās), tirdzniecības centriem, Rīgas starptautiskās autoostas un privātpersonu īpašumā esošajās stāvvietās.
- 30 Vieglo taksometru stāvvietu identificē ar atbilstošu ceļa zīmju izvietojumu iepriekš norādītajās vieglo taksometru stāvvietās. Ceļu satiksmes likuma 38.panta otrā daļa nosaka, ka satiksmes organizācijas tehnisko līdzekļu, t.sk. ceļa zīmju izvietojumu, uzstādīšanu un noņemšanu veic ceļa pārvaldītājs. Savukārt saskaņā ar šī paša likuma 1.panta 2.punktu ceļa pārvaldītājs ir ceļa īpašnieks vai cita fiziskā vai juridiskā persona, kurai attiecīgais ceļš nodots pārvaldījumā. Rīgas pašvaldība ir ceļa pārvaldītājs attiecībā uz pašvaldībai piederošiem ceļiem – pilsētas ielām (saskaņā ar likuma „*Par pašvaldībām*” 77.punktu – publiskā lietošanā nodotiem ceļiem, ielām un laukumiem) –, un ir tiesīga izvietot attiecīgi ceļa zīmi Nr.536 „Vieglo taksometru stāvvietā” (atbilstoši Rīgas domes apstiprinātajam stāvvietu izvietojumam). Saskaņā ar RDSD norādīto jebkura ceļa pārvaldītājs ceļa zīmju izvietojumu veic, saskaņojot ar VAS „Latvijas Valsts ceļi”, kas nodrošina ceļa zīmju izvietojuma uzraudzību un to atbilstību standartiem ceļu satiksmes drošības jomā. Pamatojoties uz tirgus dalībnieku sniegto informāciju, konstatējams, ka, veicot ceļa zīmju maiņu vai uzstādīšanu, saskaņošana tiek veikta arī ar RDSD.

- 31 Saskaņā ar publiski pieejamo informāciju¹ Rīgas dome Satiksmes ministrijai vairākkārtīgi ir izteikusi priekšlikumu veikt grozījumus AL, kas paredzētu pašvaldībām tiesības iznomāt stāvvietas ielu sarkano līniju robežās taksometru stāvvietu nodrošināšanai, rīkojot publisku izsoli. Priekšlikums tika pamatots ar to, ka pieprasījums pēc taksometru stāvvietām pilsētas centrā ievērojami pārsniedz pašvaldības noteikto stāvvietu skaitu, cita starpā to pamatojot ar nepieciešamību ierobežot stāvvietu nelikumīgu sadali starp pārvadātājiem. Satiksmes ministrija šos grozījumus AL neatbalstīja, norādot, ka situāciju var noregulēt Rīgas dome, izmantojot saistošos noteikumus. RDS D turpina pieprasīt atbilstošus grozījumus AL.

Rīgas sabiedriskā transporta attīstības koncepcija 2005.–2018.gadam

- 32 RDS D izstrādātajā rīcības programmā Rīgas sabiedriskā transporta attīstības koncepcija 2005.–2018.gadam (apstiprināta ar Rīgas domes 08.02.2005. lēmumu Nr.3887)² minēts, ka Eiropas Savienības (turpmāk – ES) līmenī nav tiesību aktu, kas regulētu tieši pasažieru pārvadājumus ar vieglajiem taksometriem. Šajā dokumentā norādīts, ka ES Padomes Direktīva 98/76/EK 01.10.1998. – grozījumi Direktīvā 96/26/EK par atļaušanu kravu autopārvadātājiem un pasažieru autopārvadātājiem veikt profesionālo darbību un par diplomu, sertifikātu un citu kvalifikāciju apliecinājošo dokumentu savstarpēju atzīšanu, lai veicinātu šo pārvadātāju tiesības veikt uzņēmējdarbību iekšzemes un starptautisko autopārvadājumu nozarē (attiecas uz transportlīdzekļiem, kas pārvadā vairāk nekā deviņus cilvēkus) – tiek uzskatīta par iespējamu pamatu ikvienai ES nākotnes direktīvai attiecībā uz pasažieru pārvadājumiem ar vieglajiem taksometriem.
- 33 Rīgas sabiedriskā transporta attīstības koncepcijas 2005.–2018.gadam (turpmāk – Attīstības koncepcija) sadaļā par vieglajiem taksometriem izvirzīts mērķis – vieglo taksometru pasažieru pārvadājumu organizācijas un piedāvātā pakalpojuma kvalitātes uzlabošana. Izstrādājot Attīstības koncepciju, izpētīts, ka vieglo taksometru pakalpojumu attīstība Eiropā notiek, pamatojoties uz kvalitatīvajiem (kvalitātes standarti profesionālajā jomā) un kvantitatīvajiem (taksometru kvantitātes kontrole vai brīva pieeja tirgum) rādītājiem.

1.2. Normatīvais regulējums par tirgus dalībnieku vienošanos

- 34 Uzraudzības ietvaros apskatītie līgumi un tirgus dalībnieku sadarbība ir vērtējami Konkurences likuma 11.panta ietvaros, kura pirmā daļa nosaka, ka ir aizliegtas un kopš noslēgšanas brīža spēkā neesošas tirgus dalībnieku vienošanās, kuru mērķis vai sekas ir konkurences kavēšana, ierobežošana vai deformēšana. Pastāv atsevišķas tirgus dalībnieku vienošanās, kas netiek pakļautas vienošanās aizliegumam. Konkrētie kritēriji, kuriem izpildoties Konkurences likuma 11.panta pirmo daļu nepiemēro, ir noteikti Konkurences likuma 11.panta otrajā daļā un vertikāliem nolīgumiem MK noteikumos Nr.797 „*Noteikumi par atsevišķu vertikālo vienošanos nepakļaušanu Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā noteiktajam vienošanās aizliegumam*” (turpmāk – Noteikumi Nr.797), bet horizontālām vienošanām – MK noteikumos Nr.798 “*Noteikumi par atsevišķu horizontālo sadarbības vienošanos nepakļaušanu Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā noteiktajam vienošanās aizliegumam*” (turpmāk – Noteikumi Nr.798)

¹ <http://www.db.lv/laikraksta-arhivs/zinas/tiesas-lemums-var-lik-taksiem-sadraudzeties-389700>

² Rīgas sabiedriskā transporta attīstības koncepcijā 2005.–2018.gadam. Pieejams: <http://www.rdsd.lv/box/files/sabiedriskatransportakoncepcija.pdf>

- 35 Saskaņā ar Noteikumos Nr.798 noteikto horizontāla sadarbības vienošanās ir vienošanās starp esošiem vai potenciāliem konkurentiem par kopīgu darbību, lai efektīvizētu saimniecisko darbību.
- 36 Vienošanās aizliegumam nav pakļautas tirgus dalībnieku horizontālās sadarbības vienošanās, ja tirgus dalībnieku kopējā tirgus daļa nepārsniedz piecus procentus un vienošanās nesatur karteļa vienošanās pazīmes. Horizontālā karteļa vienošanās saskaņā ar šiem noteikumiem ir vienošanās starp konkurentiem, kuras mērķis ir kavēt, ierobežot vai deformēt konkurenci starp tiem, tai skaitā vienošanās par tiešu vai netiešu cenu vai tarifu noteikšanu jebkādā veidā vai to veidošanas noteikumiem, kā arī par tādas informācijas apmaiņu, kura attiecas uz cenām vai realizācijas noteikumiem, vienošanās par ražošanas vai realizācijas apjomu, tirgu, tehniskās attīstības vai investīciju ierobežošanu vai kontroli, vienošanās par tirgus sadali, ņemot vērā teritoriju, pircējus, piegādātājus vai citus nosacījumus, un vienošanās par piedalīšanos vai nepiedalīšanos konkursos vai izsolēs vai par šīs darbības (bezdarbības) noteikumiem.
- 37 Atbilstoši Noteikumiem Nr.797 par vertikālu uzskatāma vienošanās, kuru noslēguši divi vai vairāki tirgus dalībnieki, no kuriem katrs veic saimniecisko darbību atšķirīgā ražošanas vai izplatīšanas līmenī, un kura attiecas uz vienošanās preču pirkšanas vai pārdošanas noteikumiem. Tādējādi vienošanās starp pārvadātāju un "īpašo" stāvvietu izveidotājiem, kā arī preču zīmes īpašniekiem taksometra pārvadājumu pakalpojumu sniegšanā ir vertikāla sadarbības vienošanās, un tiesiskais regulējums attiecībā uz tām konkurences tiesību jomā ietverts Konkurences likumā un Noteikumos Nr.797. Veicot līgumu izvērtējumu, KP vadās arī pēc šādiem Eiropas Komisijas dokumentiem konkurences tiesību jomā:
- Komisijas Regula par Līguma par Eiropas Savienības darbību 101.panta 3.punkta piemērošanu vertikālu nolīgumu un saskaņotu darbību kategorijām (ES) Nr. 330/2010; 2010.gada 20.aprīlis (turpmāk – Regula);
 - Komisijas Paziņojums par pamatnostādnēm vertikālo ierobežojumu jomā; 2000/C291/01 (turpmāk - Vadlīnijas).
- 38 Saskaņā ar normatīvo regulējumu vertikālā vienošanās netiek pakļauta aizliegumam, ja piegādātāja un pircēja tirgus daļa tirgū, kurā tas realizē/pērk vienošanās preces, nepārsniedz 30%. Turklāt vertikālās vienošanās, kuras noslēguši konkurenti, netiek pakļautas vienošanās aizliegumam, ja pircēja daļa konkrētajā tirgū nepārsniedz 10%.
- 39 Gan Noteikumos Nr.797 (8.un 12.punktā), gan Vadlīnijās ir noteikti vertikālie ierobežojumi, kuriem izpildoties jebkura vertikāla vienošanās tiek pakļauta aizliegumam pat tad, ja tirgus daļa nesasniedz iepriekš minēto līmeni. Piemēram, vertikālas vienošanās ietvaros nav atļauts vienoties: (1) par noteikta fiksēta vai minimāla cenu līmeņa noteikšanu, kas jāievēro pircējam, (2) par ierobežojumiem, kas attiecas uz teritoriju, kurā pircējs vai tā klienti var pārdot līguma pakalpojumus, vai uz klientiem, kam pircējs vai tā klienti tos var pārdot.

2. TIRGUS BARJERAS UN ŠĶĒRŠĻI

- 40 Lielbritānijas 2003.gada pētījumā par licencēto taksometru pakalpojumu tirgu tika nodalītas tiešās un netiešās barjeras ienākšanai tirgū³. Kā tiešās barjeras ir uzskatītas piekļuve tirgum (piemēram, būtiska licences maksa) un kvalitātes standarti uzņēmumiem, savukārt netiešās barjeras – kvalitātes prasības taksometru vadītājiem (piemēram, sodāmības pārbaude) un citas prasības

³ <https://www.toi.no/getfile.php/Publikasjoner/T%C3%98I%20rapporter/2003/658-2003/658-2003-el.pdf>

(galvenokārt attiecināmas uz vieglo taksometru pakalpojumu sniegšanā izmantojamiem transportlīdzekļiem).

- 41 Savukārt OECD pētījumā⁴ secināts, ka vieglo taksometru pakalpojumu sniegšanas tirgus attīstībai par šķērslī var būt ekonomiskais regulējums. Ekonomiskais regulējums ietver: 1) taksometru daudzuma ierobežojumus; 2) noteiktās kvalitātes prasības.
- 42 Ņemot vērā citu valstu pieredzi un pētījumus, izveidota tabula par administratīvām barjerām ienākšanai un darbībai vieglo taksometru pakalpojumu tirgū Rīgā (tabula Nr.1).

Tabula Nr.1

**Administratīvās barjeras ienākšanai un darbībai
vieglo taksometru pakalpojumu tirgū Rīgā**

Tiešās barjeras ienākšanai Tirgū		Netiešās barjeras ienākšanai tirgū	
<i>Pieēja tirgum</i>	<i>Prasības uzņēmumiem</i>	<i>Prasības taksometru vadītājiem</i>	<i>Citas prasības</i>
Licences par maksu	Derīga licence, nodokļu parāds nepārsniedz 150 eiro, nav maksātnespēja, neatrodas likvidācijas stadijā, saimnieciskā darbība nav apturēta vai pārtraukta, nav uzsākta tiesvedība par licences pieprasītāja darbības izbeigšanu, maksātnespēju vai bankrotu	B kategorijas transportlīdzekļa vadītāja stāžs vismaz trīs gadi, valsts valodas zināšanas atbilstība 2.A pakāpei, ar taksometru pārvadājumu darbību saistīto tiesību aktu prasību un Rīgas ielu plānojumu pārzināšana	Tehniskās prasības attiecībā uz pakalpojuma sniegšanā izmantojamo transportlīdzekli un tā aprīkojumu

- 43 Būtisks faktors ir maksa par licenci pārvadājumu veikšanai ar vieglajiem taksometriem. Šīs maksas pārāk augsta robeža var samazināt vēlmi tirgū iesaistīties jauniem dalībniekiem. Lai Rīgas pašvaldības teritorijā veiktu vieglo taksometru pārvadājumus ar vienu taksometru, ar licences un licences kartītes saņemšanu saistītās izmaksas gadā veidotu 172,18 eiro. Lai veiktu vieglo taksometru pārvadājumus ar vienu taksometru Mārupes novada pašvaldībā, būtu jāērēķinās ar 245,24 eiro izmaksām gadā. KP skatījumā šīs izmaksas nav uzskatāmas par tādām, kas var traucēt vieglo taksometru pakalpojumu tirgū ienākt jauniem pārvadātājiem, ko apstiprina arī lielais pārvadātāju skaits tirgū. Satiksmes ministrijas organizētajā politikas veidotāju, administrētāju un nozares speciālistu sanāksmē par taksometru pakalpojumiem, kurā piedalījās arī KP pārstāvji, tika apspriesta un klātesošo atbalstu guva ideja paplašināt licences darbības zonu, piemēram, noteikt taksometru licences piešķiršanu valsts teritorijā, t.i, jāsaņem viena licence, kas dod tiesības sniegt taksometra pakalpojumus visā Latvijas teritorijā, vai noteikt ģeogrāfiski plašāku licencēšanas teritoriju par pašvaldību. Īpaši aktuāli tas ir Rīgā un tās apkārtnē. Vēl diskusijas turpināsies, ir jāizstrādā vēlāmākais risinājums, izsverot priekšrocības un riskus katrā no piedāvātajiem variantiem.
- 44 Ņemot vērā uz Attīstības koncepcijas sagatavošanas brīdi esošo situāciju vieglo taksometru pakalpojumu tirgū, dokumentā uzsvērta augstu kvalitātes standartu profesionālajā jomā nepieciešamība. Saskaņā ar Attīstības koncepcijas mērķi attiecībā uz vieglo taksometru pakalpojumiem Rīgā izvirzīti īstermiņa uzdevumi: 1) izveidot pārvadātāju un taksometru vadītāju profesionalitātes novērtēšanas

⁴ <http://www.oecd.org/regreform/sectors/41472612.pdf>

sistēmu, 2) paaugstināt pakalpojuma kvalitātes kontroli, 3) palielināt taksometru stāvvietu skaitu, 4) autoparka atjaunošana – panākt, ka pēc 2010.gada tiek izmantotas automašīnas, kas ir ne vecākas par astoņiem gadiem. Attiecībā par prasībām taksometru vadītājiem jāpiemin, ka Uzraudzības brīdī Rīgā netiek veikta taksometru vadītāju sertificēšana jeb prasmju un zināšanu regulāra pārbaude. Pašreizējās normatīvajos aktos iekļautās prasības uzņēmumiem nav vērtējamās kā kvalitātes prasības tieši taksometru pakalpojumu nodrošināšanai. Prasību paaugstināšana taksometru vadītājiem būtu jauns administratīvais slogs, kas varētu apgrūtināt pārvadātāju ienākšanu un darbību tirgū, bet tas būtu attaisnojams, ņemot vērā iespējamo pakalpojumu kvalitātes un pasažieru drošības paaugstināšanu. Tomēr ir rūpīgi izvērtējams, kādas prasības tiks izvirzītas taksometru vadītājiem un kādā veidā varētu organizēt objektīvu to izvērtējumu. KP saskata risku, ka administratīvie resursi, kas būtu jāiegulda šīs prasības realizācijai, varētu ievērojami pārsniegt ieguvumus.

- 45 Savukārt taksometru stāvvietu skaita palielināšana un pārvadātāju autoparka atjaunošana ir vērtējamās kā pozitīvas iniciatīvas konkrētajā tirgū. Arī šajā gadījumā ir jāievēro samērība starp izvirzītajām prasībām autotransportam, ar kuru tiek sniegts pakalpojums, un mērķi, kādēļ šāda prasība tiek noteikta, ar iespējamo izmaksu un līdz ar to arī pakalpojuma cenu pieaugumu.
- 46 Attīstības koncepcijā attiecībā uz vieglo taksometru pakalpojumiem Rīgā cita starpā izvirzīti ilgtermiņa uzdevumi līdz 2018.gadam: 1) pilnveidot vieglo taksometru vienoto noformējumu; 2) izstrādāt priekšlikumus vienota dispečerdienesta (dispečerdienestu) izveidei pilsētā. Pamatojoties uz citu Eiropas valstu piemēriem saistībā ar vieglo taksometru pakalpojumiem, uzsvērts, ka pievilcīgākus un atpazīstamākus vieglos taksometrus pilsētā padara vienas noteiktas krāsas un markas automašīnu, taksometra pazīšanas zīmes izmantošana. KP skatījumā prasība par vienas noteiktas markas automašīnu izmantošanu var radīt konkurences ierobežojums vieglo taksometru pakalpojumu tirgū un sniegt priekšrocību konkrētās automašīnas markas ražotājiem/izplatītājiem. Savukārt vienota dispečerdienesta/dispečerdienestu izveides iespējamā ietekme uz konkurenci būtu novērtējama tikai pēc konkrētu priekšlikumu izskatīšanas. Būtiski ir nodrošināt visiem pārvadātājiem līdzvērtīgas iespējas konkrētā dienesta izmantošanā un taksometru pārvadājumu pakalpojumu sniegšanā.
- 47 Rīgā uzraudzības veikšanas periodā nav taksometru skaita ierobežojuma. RDSD ir izteicis viedokli šādu ierobežojumu atkal ieviest, ko atbalsta arī atsevišķi tirgus dalībnieki. Saskaņā ar OECD 2007.gada pētījumu par regulējumu un konkurenci taksometru pakalpojumu sniegšanā⁵ (turpmāk - OECD pētījums) un Norvēģijā veikto pētījumu par taksometru pakalpojumu nozari⁶ secināts, ka pie ierobežota taksometru skaita licencēšanas izveidojas taksometru trūkums, palielinās vieglo taksometru pakalpojuma cenas un taksometru gaidīšanas laiks pasažieriem. Norvēģijas atbildīgā institūcija par taksometru pakalpojumu uzraudzību iesaka noteikt maksimālo taksometru skaitu vienam uzņēmumam, tādā veidā panākot, ka tiek kavēta viena uzņēmuma dominējošā stāvokļa izveidošanās. KP skatījumā vispirms jāizvērtē iemesli un mērķi taksometru skaita samazinājumam, vai tie nav sasniedzami ar līdzekļiem, kas mazāk ierobežo tirgus dalībnieku konkurenci par piekļuvi tirgum. Nav skaidrs, uz kādiem kritērijiem balstoties tiek izteikts vērtējums par nepieciešamību samazināt taksometru skaitu – vai ir veikti kādi mērījumi par esošo pakalpojumu sniegšanas intensitāti un tirgū pieejamo taksometru noslodzi. Ja tomēr tiek pieņemts lēmums par taksometru skaita samazinājumu, vispirms jānosaka piemērotais princips (skat. iepriekš minēto par

⁵ <http://www.oecd.org/regreform/sectors/41472612.pdf>

⁶ http://www.konkurransetilsynet.no/PageFiles/83036/Egeland_Tveito_Lund_article.pdf

OECD un Norvēģijas pētījumiem), kā arī jāizstrādā process, kas ir skaidrs gan tirgus dalībniekiem, gan arī kontrolējošām institūcijām un rada taisnīgus nosacījumus, un atklātu to tirgus dalībnieku atlasī, kuriem tiek izsniegtas licences, lai nodrošināto potenciālo kandidātu līdzvērtīgas iespējas konkurēt par taksometru pārvadājumu pakalpojumu sniegšanu.

- 48 Kvalitātes prasību noteikšana ir būtiska, lai garantētu patērētāju drošību un nepieciešamos minimālos apkalpošanas standartus. Striktu kvalitātes rādītāju noteikšana var celt piedāvājuma kvalitāti, tomēr ierobežot pieeju tirgum. Vieglo taksometru pakalpojumu kvalitātes nozīme tika uzsvērta, vērtējot iespēju Rīgas pašvaldības stāvvietu izsoļu (iecere, kura netika realizēta) nolikumos iekļaut prasības par uzņēmuma reputāciju. Ņemot vērā, ka kvalitātes prasības vairākumā gadījumu ir iekļautas līgumos starp vieglo taksometru pārvadātājiem un pakalpojuma izmantotājiem (Ziņojuma 4.nodaļā norādīto patērētāju plūsmu nodrošināto objektu īpašniekiem vai pārvaldniekiem), secināms, ka attiecībā uz šīm klientu grupām pārvadātāji jau sniedz klientu prasībām atbilstošas kvalitātes pakalpojumu.
- 49 Izpildot Rīgas sabiedriskā transporta attīstības koncepcijā 2005.–2018.gadam noteiktos uzdevumus, var palielināties barjeras ienākšanai pasažieru pārvadājumu ar vieglo taksometru pakalpojumu tirgū. KP secina, ka konkrētajā tirgū nav nepieciešamas papildu kvalitātes prasības, jo pārvadātājiem, lai sniegtu pakalpojumus noteiktām pasažieru grupām (piemēram, korporatīvajiem klientiem), jau ir jāizpilda noteiktas prasības, t.i., pārvadātājiem jāpielāgojas konkrētas pasažieru grupas un pakalpojuma izvēles kanāla vajadzībām. Atbilstoši tirgus dalībniekiem, kas vēlas konkurēt ar šādu pakalpojumu piedāvātājiem, ir jāpaaugstina pakalpojumu sniegšanas kvalitāte. Attiecībā uz jebkuru no Attīstības koncepcijā izvirzītajiem uzdevumiem un paredzētajām prasībām taksometru pakalpojumu sniegšanā vienlaikus jāņem vērā vairāki faktori – prasības mērķis un pamatojums, vai ir pamatoti kādu no prasībām īstenot tikai konkrētās pašvaldībās (piemēram, Rīgā), vai arī tās nosakāmas vienotas visas valsts teritorijā, prasības realizācijas praktiskajam risinājumam ir jābūt skaidram un atklātam, neradot nepamatotas priekšrocības atsevišķiem tirgus dalībniekiem, samērība starp iespējamo ieguvumu un tā sasniegšanai nepieciešamajiem resursiem, kā arī ar konkurences ierobežojumiem. Šādu nostāju un savu viedokli par konkrētiem piedāvātājiem risinājumiem Attīstības koncepcijas izpildē KP puda Satiksmes ministrijas organizētajā politikas veidotāju, administrētāju un nozares speciālistu sanāksmēs par taksometru pakalpojumiem. Pēc konsultācijām ar norādītajiem speciālistiem Satiksmes ministrija sagatavoja informatīvo ziņojumu "Pasažieru pārvadājumu ar taksometriem jomas tiesiskais regulējums un priekšlikumi tās pilnveidošanai". Šajā ziņojumā citastarp ierosināts atcelt šobrīd spēkā esošos tarifu griestus, aizstājot ar normatīvajos aktos noteiktu ekonomiski pamatotu minimālo pārvadājuma tarifa likmi. Pamatojumā norādīts, ka šāda pieeja liegtu negodīgiem pārvadātājiem reklamēt sniegtos pakalpojumus par ekonomiski nepamatoti zemiem tarifiem un nemaldinātu pakalpojuma saņēmējus. KP ir sniegusi savus argumentus, neatbalstot minimālās pārvadājuma tarifa likmes noteikšanu, jo tas būtiski samazina pasažieru pārvadātāju ar taksometriem iespēju konkurēt ar pakalpojuma cenu, kā rezultātā tiek ierobežota arī jaunu pārvadātāju ienākšana tirgū, piedāvājot patērētājiem pakalpojumu par zemāku cenu.

3. TAKSOMETRU PAKALPOJUMU CENAS

- 50 Saskaņā ar Noteikumu Nr.468 3.punktu braukšanas maksu par taksometru pakalpojumiem veido:
- taksometra nolīgšanas maksa un normālais aprēķina režīms S – laika vai attāluma tarifs;

- taksometra nolīgšanas maksa un normālais aprēķina režīms D – vienlaicīga laika tarifa un attāluma tarifa lietošana visā brauciena laikā.
- 51 Rīgā pārvadātāji saviem klientiem var noteikt maksu par pārvadājumu veikšanu, kas nav lielāka par Rīgas domes Noteikumos Nr.118 noteikto maksimālo tarifu par pasažieru un bagāžas pārvadājumiem ar vieglo taksometru, kas no 01.01.2014. ir šāds:
- taksometra nolīgšanas tarifs – 2,13 eiro;
 - attāluma tarifs – 0,71 eiro par kilometru;
 - laika tarifs – 0,14 eiro par minūti.
- 52 Iepriekš minētajos noteikumos ar 01.01.2014. tika mainīta tikai valūta (no latiem uz eiro), tādējādi maksimālie tarifi nav mainījušies kopš Rīgas domes 24.03.1998. lēmuma Nr.5814 „Par pasažieru pārvadājumu ar vieglajiem taksometriem organizēšanu”.
- 53 Komisija apstiprina katra pārvadātāja tarifus. Tādējādi tiek pieļauta cenu diferenciācija maksimālo tarifu robežās. Pēc RDSD datiem par visu Rīgas pašvaldībā licencēto pārvadātāju cenām uz 01.04.2014. secināms:
1. Pārvadātāji, ņemot vērā pakalpojuma iegūšanas veidu (pakalpojuma iegūšanas kanāls) vai arī pasažieru tipu (pakalpojuma izmantošanas veids), nodala vairākus tarifu plānus – pilsētas, pastāvīgo klientu, korporatīvo klientu, izsaukuma, braucieniem no lidostas, izmantojot minivēnus, ģimenes, radnieku, invalīdu un citus;
 2. Puse jeb 50,38% (195 pārvadātāji) no visiem pārvadātājiem pasažieriem piemēro tikai vienu tarifu plānu;
 3. Augstāko, Rīgas domes noteikto tarifu, kādā no saviem tarifu plāniem iekļāvuši 200 no 387 pārvadātājiem, definējot to kā pilsētas tarifu, savukārt vieglo taksometru pakalpojumus tikai ar augstāko tarifu piedāvā 24 pārvadātāji, kas ir 6,20% no visu pārvadāju kopskaita.
- 54 Desmit lielāko pārvadātāju savstarpēji salīdzināmo tarifa plānu ietvaros noteiktās cenas norādītas tabulā Nr.2.

Tabula Nr.2

Informācija par desmit lielāko pārvadātāju cenām uz 01.04.2014.

Pārvadātājs	Nolīgšana	Attāluma tarifs dienā	Attāluma tarifs naktī	Laika tarifs
RĪGAS TAKSOMETRU PARKS	1,71	0,64	0,64	0,13
BALTIC TAXI	2,13	0,71	0,71	0,14
A-BONJOUR	2,13	0,71	0,71	0,14
RIGAS PRIVATIE TAKSOMETRI	2,13	0,57	0,57	0,14
DELIVERY24.LV	0,9	0,35	0,35	0,14
AUTO SOS	2,13	0,71	0,71	0,14
TAXI 4 YOU	2,13	0,71	0,71	0,14
SMILE TAXI JŪRMALA	2,13	0,71	0,71	0,14
GF TAXI	2,13	0,71	0,71	0,14

Avots: izveidots, izmantojot RDSD publiski pieejamo informāciju ⁷

⁷ Pieejams: <http://www.rdsd.lv/uploads/media/560d27f82b8c9.pdf>

- 55 Lai arī šo konkrēto tarifu plānu cenas tikai atsevišķos gadījumos atšķiras no Rīgas domes noteiktā maksimālā tarifa, pēc visu tarifu plānu un cenu analīzes secināms, ka patērētājiem ir dažādu pakalpojuma tarifu izvēles iespēja starp vieglo taksometru pakalpojumu pārvadātājiem. Turklāt ar juridiskajām personām kā taksometru pakalpojumu sniedzēju klientiem pakalpojuma sniegšanas nosacījumi, tostarp cena, tiek noteikti individuāli.
- 56 Mārupes novada administratīvajā teritorijā maksimālais tarifs par pasažieru un bagāžas pārvadājumiem ar vieglo taksometru noteikts Mārupes novada saistošajos Noteikumos Nr.4/2009. Tarifi sakrīt ar Rīgas pašvaldībā noteiktajiem.
- 57 Kontrolētas cenas apstākļos pārvadātājiem ir lielāks stimuls domāt par to, kā piesaistīt klientus – paaugstinot apkalpošanas kvalitāti vai piedāvājot papildu pakalpojumu veidus. Atsevišķai pasažieru grupai tieši zemākā cena ir būtiskākais faktors, izvēloties taksometru pakalpojumu. Atsevišķi pārvadātāji to izmanto, pasažieriem sniedzot zemākas kvalitātes pakalpojumus (komforta minimums) par zemāku tarifu. Lielākiem pārvadātājiem jākoncentrējas uz pastāvīgiem klientiem, kuriem ir būtiska tieši pakalpojuma kvalitāte un pārvadātāja reputācija.⁸
- 58 OECD pētījumā norādīts, ka cenu regulācijai jābūt pārdomātai, lai tā neradītu šķēršļus inovatīvu pakalpojumu ieviešanā (piemēram, augstas cenas/augstas kvalitātes pakalpojumu kombinācija) un lai pārvadātāji, sniedzot pakalpojumu, spētu sev nodrošināt tādu peļņu, lai turpinātu saimniecisko darbību vieglo taksometru pakalpojumu tirgū.

4. KONKRĒTAIS TIRGUS

4.1. Konkrētās preces tirgus

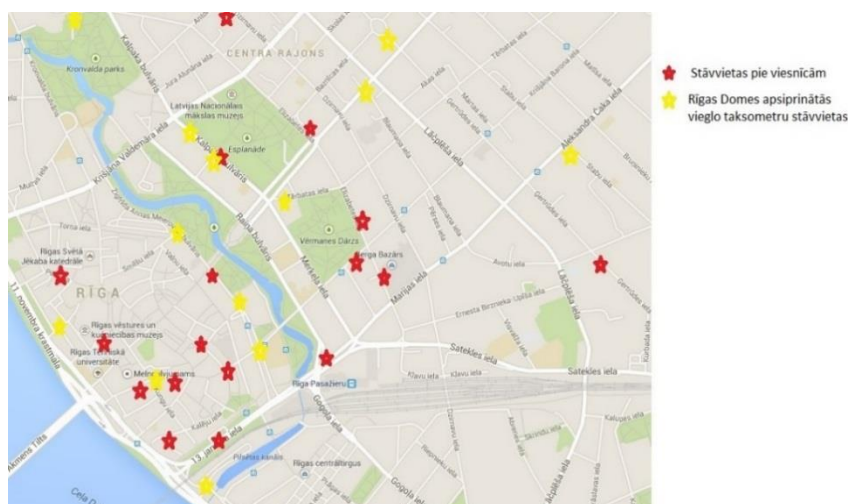
- 59 Saskaņā ar Konkurences likuma 1.panta 5.punktu konkrētās preces tirgus ir noteiktas preces tirgus, kurā ietverts arī to preču kopums, kuras var aizstāt šo noteikto precī konkrētajā ģeogrāfiskajā tirgū, ņemot vērā pieprasījuma un piedāvājuma aizstājamības faktoru, preču pazīmes un lietošanas īpašības.
- 60 Konkrēto preces tirgu veido preces, kuras ir savstarpēji aizstājamas. Izvērtējot, vai prece ir aizstājama, ņem vērā pieprasījuma aizstājamību no patērētāju viedokļa un piedāvājuma aizstājamību no tirgus dalībnieku viedokļa. Izvērtējot preču pieprasījuma aizstājamību, uzsvars liekams uz tādiem faktoriem kā preces cena, tās īpašības un paredzētais pielietojums.
- 61 Vieglo taksometru pakalpojuma pieprasījumu Rīgā veido trīs pasažieru grupas:
1. Pastāvīgie klienti;
 2. Pilsētas viesi;
 3. Gadījuma klienti.⁹
- 62 Taksometru pakalpojumi no patērētāju viedokļa lielākajā daļā gadījumu nav aizstājami, jo to specifika ietver pasažiera nogādāšanu no vienas konkrētas vietas uz citu konkrētu vietu, pie tam būtiski, ka taksometru darbību nenosaka maršruts un grafiks. Līdz ar to sabiedriskais transports nevar tikt uzskatīts par pilnvērtīgu taksometru pakalpojumu aizvietošanu. No piedāvājuma puses pārvadājumu pakalpojuma sniegšana pasažieriem, neatkarīgi no pieprasījumu veidojošās pasažieru grupas, pārvadātājiem uzliek aptuveni vienādas minimālās prasības.
- 63 Visbiežāk pasažieri taksometru nolīgst taksometru stāvvietā, apturot taksometru ārpus stāvvietas vai izmantojot sakaru līdzekļus (Noteikumu Nr.468 13.punkts). Šāds iedalījums ir viens no biežāk praksē izmantotajiem vieglo taksometru

⁸ <https://www.toi.no/getfile.php/Publikasjoner/T%C3%98I%20rapporter/2003/658-2003/658-2003-el.pdf>

⁹ <http://www.rdsd.lv/box/files/sabiedriskatransportakoncepcija.pdf>

pakalpojumu tirgus segmentēšanā, tāds definējums piemērots arī OECD pētījumā¹⁰.

- 64 Veidu jeb kanālus, kādā pasažieri Rīgā iegūst vieglo taksometru pakalpojumus, var segmentēt detalizētāk:
- Rīgas pašvaldības apstiprinātās vieglo taksometru stāvvietās;
 - teritorijās, kas pieder vai ir valdījumā patērētāju plūsmas nodrošinātājiem (lidosta, autoosta, viesnīcas, tirdzniecības centri, klubi u.c.);
 - apturot taksometru ārpus stāvvietas – „uz ielas” jeb „brīva taksometra” apstādināšana uz ielas;
 - izmantojot sakaru līdzekļus (telefons, internets, speciālas mobilo tālruņu aplikācijas).
- 65 Lai sniegtu pakalpojumu, pārvadātāji nav ierobežoti kāda pakalpojuma nodrošināšanas kanāla izvēlē. Uzraudzībā konstatēts, ka arvien lielāku popularitāti iegūst telefonu aplikācijas, piemēram, Taxify vai ClickTaxi LV, kuras izmantojot klienti var izsaukt taksometru, izvēloties no vairāku pārvadātāju piedāvājumiem. Tādējādi KP konstatē, ka klientu izvēles iespējas/veidi, kā iegūt vieglo taksometru pakalpojumu, tikai palielinās.
- 66 Latvijā mobilo tālruņu aplikācijas ir salīdzinoši jauns taksometru pakalpojumu ieguves kanāls. Citās Eiropas valstīs ir konstatēta līdzīgu pakalpojumu sniedzēju ietekme uz konkurenci taksometru pakalpojumu sniegšanā (piemēram, mobilo tālruņu aplikācija Uber). No citu valstu pieredzes secināms, ka Uber sniegto pakalpojumu ietekme uz konkurenci tiek pretrunīgi vērtēta, jo pasažieru pārvadājumos var piedalīties jebkurš no auto vadītājiem, kas pierēģistrējas Uber interneta vietnē un uzsāk darbību kā tā sadarbības partneris. Uber sniegtajiem pakalpojumiem ir apšaubāma drošība, jo taksometru vadītājus, kuri pārvadājumu veikšanai izmanto Uber pakalpojumu, neviens nepārbauda. Jebkurš var kļūt par taksometra pārvadājumu pakalpojumu sniedzēju ar savu privāto automašīnu, neievērojot valstī noteiktās licencēšanas u.c. prasības¹¹.

1.attēls Vieglo taksometru stāvvietu izvietojums Rīgas centrā

Avots: izveidots, izmantojot no RDSD un viesnīcām saņemto un viesnīcu mājas lapās pieejamo informāciju

¹⁰ <http://www.oecd.org/regreform/sectors/41472612.pdf>

¹¹ Informācija no ECN Transporta grupas sanāksmes 03.06.2015.

- 67 KP Uzraudzības ietvaros īpašu uzmanību pievērša vieglo taksometru pakalpojuma nodrošināšanai Rīgas viesiem. Ņemot vērā tirgus dalībnieku sniegto informāciju, secināms, ka viesnīcas, lai nodrošinātu saviem klientiem (viesnīcas viesiem) augstvērtīgu vieglo taksometru pakalpojumu, pārvadātājiem, ar kuriem veic sadarbību, izvirza augstus kvalitātes standartus (piemēram, taksometru vadītāju valodu zināšanas, operatīva ierašanās no izsaukuma brīža, labs automašīnu tehniskais stāvoklis u.c.). Tomēr būtiski, ka tajā pašā laikā:
- viesnīcu klienti var brīvi izvēlēties jebkuru pārvadātāju (piemēram, izmantojot sakaru līdzekļus), un izvēlēta pārvadātāja piebraukšana pie viesnīcas netiek apgrūtināta;
 - ņemot vērā viesnīcu izvietojumu (lielākā daļa atrodas Rīgas centrā), vairāku viesnīcu klienti vieglo taksometru pakalpojumu var iegūt viesnīcām tuvumā esošajās Rīgas domes apstiprinātajās vieglo taksometru stāvvietās (skatīt 1.attēlu) vai arī apturot taksometru uz ielas;
 - saskaņā ar viesnīcu sniegto informāciju daļa viesnīcu klientu izmanto tā pārvadātāja pakalpojumus, ar kuru ieradušies viesnīcā, piemēram, pārvadātāja pakalpojumus, kurš viesnīcas klientu no lidostas „Rīga” nogādājis uz viesnīcu.
- 68 Vieglo taksometru pakalpojuma iegūšanas veidi ir dažādi, pie tam ne tikai pilsētas viesiem, bet arī gadījuma klientiem, kuru pakalpojumu iegūšanas veids ir atkarīgs no dažādiem apstākļiem un nav viennozīmīgi paredzams. Pastāvīgie klienti izvēlas konkrētu pārvadātāju (bieži vien pamatojoties uz līgumu) un pakalpojumu iegūst, izmantojot sakaru līdzekļus. Pie tam ne visās situācijās ir iespējams skaidri identificēt atsevišķu pasažieru piederību konkrētai vieglo taksometru pakalpojuma izmantotāju grupai.
- 69 Ņemot vērā to, ka Rīgā vieglo taksometru pakalpojuma izmantotājs no jebkuras pasažieru grupas var izmantot dažādus pakalpojuma iegūšanas kanālus, vieglo taksometru pakalpojumi no pieprasījuma viedokļa Uzraudzības mērķu sasniegšanai netiek nodalīti pēc konkrētas pasažieru grupas vai pakalpojuma ieguves kanāla.
- 70 Savstarpēji noslēgtajos līgumos starp pārvadātājiem un klientiem vai pasažieru plūsmas organizētājiem (viesnīcas, lidosta u.c.) tiek iekļauti sadarbības nosacījumi, tai skaitā izvirzītas augstākas kvalitātes prasības, tomēr minimālās prasības attiecībā uz pārvadātājiem un to tiesībām sniegt pakalpojumu ir definētas normatīvajos aktos un ir vienlīdz attiecināmas uz jebkuru pārvadātāju. Tādējādi no piedāvājuma viedokļa jebkuras pasažieru grupas apkalpošana ir aizstājama ar citas grupas apkalpošanu, un nav saskatāmas ievērojamas barjeras (specifiskas prasības pārvadātājiem) kādas pasažieru grupas apkalpošanai vai citi nosacījumi, kas rada pakalpojuma piedāvājuma neaizvietojamību.
- 71 Ņemot vērā pieprasījuma un piedāvājuma aizstājamību, KP Uzraudzības ietvaros kā konkrētās preces tirgu definē vieglo taksometru pakalpojumu tirgu. Vienlaikus KP neizslēdz iespēju konkrētās preces tirgu definēt šaurāk (vadoties pēc pakalpojuma ieguves kanāla, pakalpojumu sniedzēju tirgus varas, pasažieru grupas, u.c.).

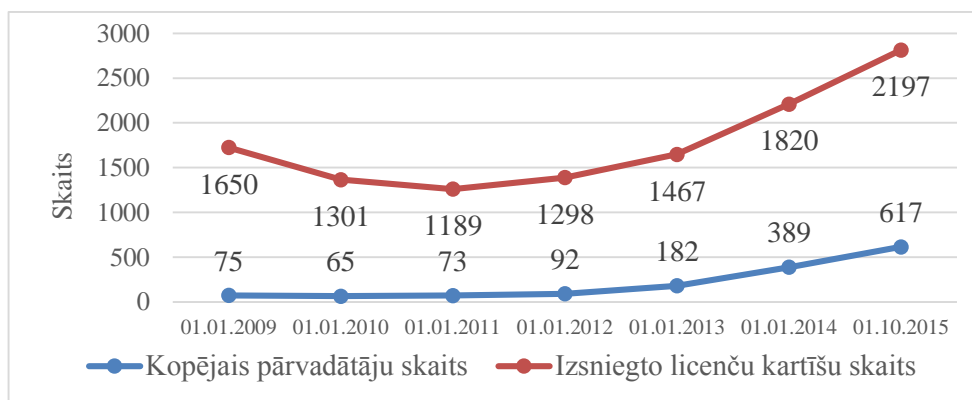
4.2. Konkrētais ģeogrāfiskais tirgus

- 72 Saskaņā ar Konkurences likuma 1.panta 3.punktu konkrētais ģeogrāfiskais tirgus ir ģeogrāfiska teritorija, kurā konkurences apstākļi konkrētās preces tirgū ir pietiekami līdzīgi visiem šī tirgus dalībniekiem, un tādēļ šo teritoriju var nošķirt no citām teritorijām.

- 73 Valsts un pašvaldības prasības taksometru pakalpojumu sniegšanai ir vienotas visā Rīgā. Tika izvērtēta iespēja ģeogrāfisko tirgu definēt šaurāk, ņemot vērā biežākos pasažieru sākuma un gala mērķus, kādā gadījumā būtu nepieciešami dati par pakalpojuma izmantošanas intensitāti konkrētās teritorijās, taču atbilstoši pasažieru plūsmas mērījumi nav pieejami. Vieglo taksometru pakalpojuma izvēle ir atkarīga no pasažiera atrašanās vietas un vēlamā gala mērķa, kā arī ar citiem, ne ar pasažiera atrašanos vietu saistītiem blakus faktoriem (piemēram, ierasto pakalpojuma izvēles veidu, pakalpojuma kvalitātes prasībām, summas, kas paredzēta pakalpojuma ieguvei, u.c.). Izpētes ietvaros īpaša uzmanība pievērsta ar vieglo taksometru pakalpojumu sniegšanu saistītās infrastruktūras pieejamībai, t.i., vietām, kurās pārvadātāji uzņem pasažierus (vietas, kur satiekas pircējs ar pārdevēju). Uzraudzības ietvaros tika analizēti izmantošanas principi tām stāvvietām, kas izvietotas pie patērētāju plūsmu nodrošinošajiem objektiem (ģeogrāfiskās vietas) un ir nozīmīgas kopējā vieglo taksometru pakalpojumu sniegšanas tirgū Rīgā:
- 1) lidostas „Rīga” teritorija;
 - 2) Stacijas laukums un tā tuvākā apkārtnē;
 - 3) Rīgas starptautiskās autoostas teritorija un tās tuvākā apkārtnē;
 - 4) viesnīcām pieguļošā teritorija;
 - 5) tirdzniecības centru teritorijas.
- 74 No piedāvājuma puses – pārvadātāju piedāvātais vieglo taksometru pakalpojums tiek nodrošināts ar līdzvērtīgiem nosacījumiem Rīgā kopumā. Pamatojoties uz pieprasījuma (pasažieru pakalpojuma izvēles modeļiem) un piedāvājuma aizstājamību, Uzraudzības mērķa īstenošanai nav izdalāmi atsevišķi ģeogrāfiskie tirgi Rīgā. Mārupes novada pašvaldība netiek izdalīta kā atsevišķs konkrētais ģeogrāfiskais tirgus, jo Uzraudzības ietvaros vieglo taksometru pakalpojumu Mārupes novada pašvaldībā KP skata tik tālu, cik tas attiecas uz pasažieru uzņemšanu/izlaišanu lidostas „Rīga” teritorijā.
- 75 Tādējādi Uzraudzības ietvaros tiek noteikts viens ģeogrāfiskais tirgus – Rīga. Konkrētas lietas apstākļu vērtējumā tirgus var tikt definēts arī šaurāk.
- 76 Saskaņā ar Konkurences likuma 1.panta 4.punktu KP Uzraudzības ietvaros kā konkrēto tirgu noteikusi vieglo taksometru pakalpojumu sniegšanas tirgu Rīgā.

5. TIRGUS DALĪBNIEKI UN STRUKTŪRA

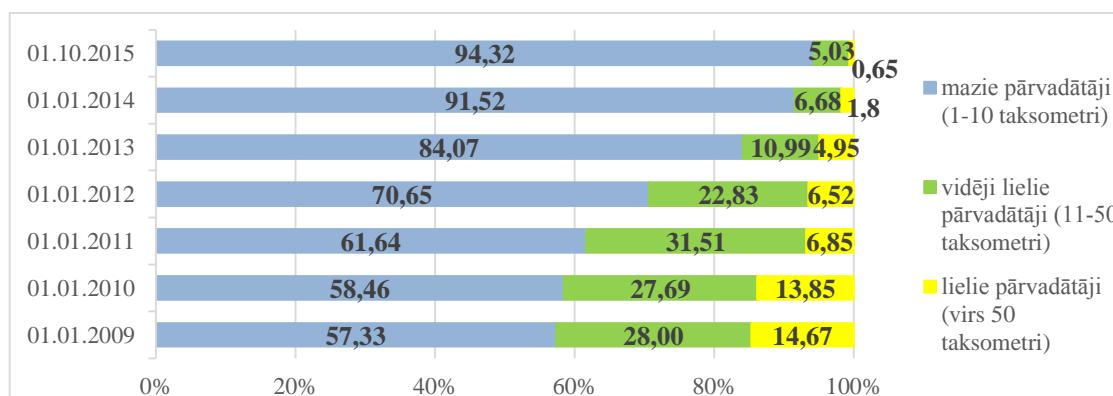
- 77 Šajā sadaļā analīze veikta, pamatojoties uz RDSD sniegto, publiski pieejamo un no pārvadātājiem saņemto informāciju par vieglo taksometru pakalpojumu sniedzējiem. Informācija nav pilnīga attiecībā uz pārvadātāju sadarbību vienas preču zīmes izmantošanā, tomēr KP skatījumā tā ir pietiekama, lai izprastu vieglo taksometru pakalpojumu tirgus struktūru. Informācija par pārvadātāju sadarbību vienas preču zīmes izmantošanā tiek ņemta vērā, izdarot secinājumus un izvērtējot tirgus dalībnieku tirgus daļas 2014.gadā.
- 78 Atbilstoši RDSD datiem Rīgas administratīvajā teritorijā pēdējos gados ir tendence pieaugt pakalpojumu sniedzēju skaitam (ja netiek ņemta vērā pārvadātāju sadarbība vienas preču zīmes izmantošanā) un tiem izsniegto licenču kartiņu skaitam (skat.2.attēlu).

2.attēls. Pārvadātāju skaits un pārvadātājiem piešķirto licenču kartīšu skaits Rīgā no 2009. līdz 2015.gadam*

Avots: izveidots, izmantojot RDSO publiski pieejamo¹² un sniegto informāciju
* - neņemot vērā pārvadātāju sadarbību vienas preču zīmes izmantošanā

- 79 Vieglo taksometru pārvadātāju skaits kopš 2011.gada ir pieaudzis. Visstraujākais pieaugums vērojams 2014.gadā, kad pārvadātāju skaits, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, pieauga vairāk nekā divas reizes (pieaugums par 113,44%). Ar 01.01.2011. palielinājies arī izsniegto licenču kartīšu skaits, kas 01.01.2014. salīdzinājumā ar 01.01.2013. pieaudzis par 24,06%, bet 01.10.2015, salīdzinot ar 2014.gada sākumu, par 20,71%. Tas norāda, ka pieprasījums pēc konkrētajiem komercpārvadājumiem nesamazinās, drīzāk pieaug.
- 80 Saskaņā ar veikto konkrētā tirgus analīzi pārvadātājus Rīgā var sadalīt nosacītās trīs grupās, pamatojoties uz pārvadātājiem izsniegto licenču kartīšu skaitu:
1. Lielie pārvadātāji (daļai ir savs autoparks) – virs 50 taksometriem;
 2. Vidēji lieli pārvadātāji – ar 11-50 taksometriem;
 3. Mazie pārvadātāji – ar vienu līdz desmit taksometriem.
- 81 Pamatojoties uz šo sadalījumu, var noteikt katras pārvadātāju grupas īpatsvaru kopējā struktūrā (3.attēls).

3.attēls. Pārvadātāju kopējā struktūra Rīgā no 2009.līdz 2015.gadam*

Avots: izveidots, izmantojot RDSO publiski pieejamo¹³ un sniegto informāciju
* - neņemot vērā pārvadātāju sadarbību vienas preču zīmes izmantošanā

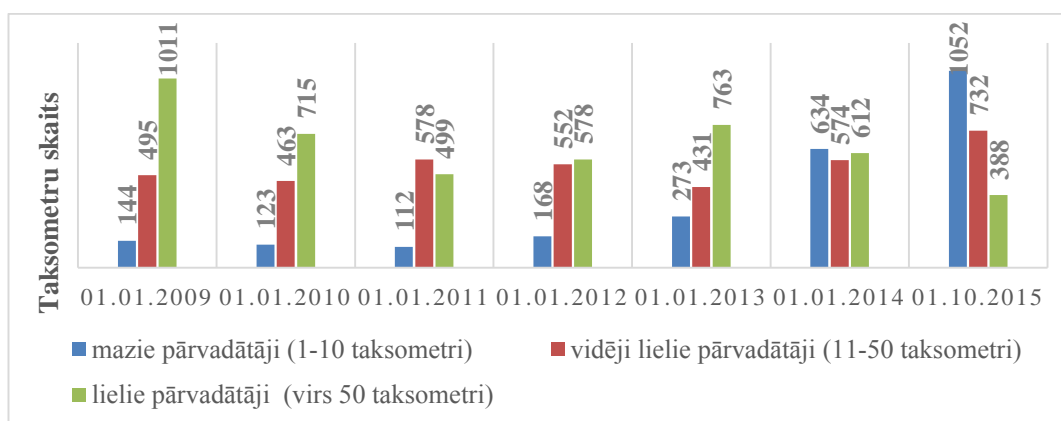
- 82 Lielākā daļa no pārvadātājiem ir individuālie komersanti vai sabiedrības ar ierobežotu atbildību, kas veic pārvadājumus ar vienu vai vairākiem (līdz desmit)

¹² Pieejams: <http://www.rdsd.lv/uploads/media/560d27f82b8c9.pdf>

¹³ Pieejams: <http://www.rdsd.lv/uploads/media/560d27f82b8c9.pdf>

taksometriem. Šīs grupas īpatsvara pieaugums kopējā struktūrā skaidrojams gan ar pārvadātāju vēlmi darboties individuāli, gan arī ar biznesa partnerības modeļa ieviešanu, t.i., pārvadātāji reģistrējas un saņem licenču kartītes kā neatkarīgi pārvadātāji, bet sadarbojas vienas preču zīmes izmantošanā. Vienlaikus samazinās gan vidēji lielo, gan lielo pārvadātāju īpatsvars kopējā pārvadātāju struktūrā.

- 83 Kā novērojams 4.attēlā, 2013.gadā lielākā daļa licenču kartītes bija izsniegtas lielajiem pārvadātājiem, 2014.gadā taksometru skaits pa pārvadātāju grupām izlīdzinās – mazo un vidēji lielo taksometru pārvadātāju rīcībā ir tāds taksometru skaits, lai nodrošinātu aptuveni līdzīgu pakalpojuma sniegšanas apjomu kā lielo pārvadātāju grupai. Savukārt 01.10.2015. gandrīz puse no licenču kartītēm ir izsniegtas pārvadātājiem, kuri pārvadājumu pakalpojumiem izmanto vienu līdz desmit taksometrus.

4.attēls. Vieglo taksometru skaita sadalījums pa pārvadātāju grupām Rīgā no 2009.līdz 2015.gadam*

Avots: izveidots, izmantojot RDSD publiski pieejamo¹⁴ un RDSD sniegto informāciju
* - ņemot vērā pārvadātāju sadarbību vienas preču zīmes izmantošanā

- 84 Tirgus daļa Konkurences likuma 1.panta 10.punktā definēta kā „*tirgus dalībnieka piedāvāto preču daļa konkrētajā tirgū attiecībā pret visu šajā tirgū piedāvāto preču apjomu*”. KP konstatē, ka pārvadātāju tirgus daļu noteikšana, pamatojoties uz datiem par to apgrozījumu, ir apgrūtināta, jo: 1) nav iespējams iegūt pilnīgu informāciju par visu tirgus dalībnieku (pārvadātāju) apgrozījumu, ņemot vērā pārvadātāju lielo skaitu un apgrūtināto sasniedzamību, 2) nav objektīvu rādītāju, lai veiktu tirgus padziļinātāku analīzi – pamatojoties uz pārvadātāju sniegto informāciju, netiek veikta braucienu uzskaitē pēc braucienu uzsākšanas vietas.
- 85 Ņemot vērā Valsts ieņēmumu dienesta sniegto informāciju par taksometru pakalpojumu sniedzēju kopējo apgrozījumu valstī¹⁵, kā arī publiskajos gada pārskatos pieejamo informāciju, aprēķināta AS „Rīgas Taksometru parks” un SIA „Baltic Taxi” tirgus daļa. Šie ir lielākie pakalpojumu sniedzēji, pamatojoties uz izsniegto licenču kartīšu skaitu (skat. tabulu Nr.3).
- 86 AS „Rīgas Taksometru parks” tirgus daļa 2013. un 2014.gadā bija (*) [20-30]%. SIA „Baltic Taxi” tirgus daļa 2013.gadā bija (*) [20-30]%, bet rādītāji par 2014.gadu nav pieejami¹⁶. SIA „Baltic Taxi” izsniegto licenču kartīšu skaits

¹⁴ Pieejams: <http://www.rdsd.lv/uploads/media/560d27f82b8c9.pdf>

¹⁵ Dati par taksometru pakalpojumu sniedzēju apgrozījumu Rīgā nav pieejami, tomēr, ņemot vērā, ka tieši Rīgā veidojas lielākais šo pakalpojumu pieprasījums (lidosta, viesnīcas u.c.), apgrozījuma dati par valsti tiek piemēroti tirgus daļas aprēķinam Rīgā.

¹⁶ 06.05.2015. komercsabiedrībai SIA „Baltic Taxi” ar vien.reģ. nr. 40003636861 mainīts nosaukums uz SIA „Baltijas Taksometrs”, kurai 19.06.2015. uzsākts maksātnešpējas

2014.gadā strauji sarucis (skat.tabulu Nr.3), tādējādi arī uzņēmuma apgrozījums varētu būt ievērojami samazinājies. Tomēr jāņem vērā, ka ar „Baltic Taxi” zīmolu darbību veic arī citi pārvaldītāji un kopējais apgrozījums šī zīmola ietvaros nav zināms, bet tas varētu būt saglabājies iepriekšējā līmenī.

87 Tā kā KP rīcībā nav pārējo tirgus dalībnieku apgrozījuma dati, tad veikts aprēķins par pakalpojumu sniedzēju sadalījumu, ņemot vērā katram pārvaldītājam izsniegto licenču kartīšu skaitu, kas attiecināts pret kopējo RDSD izsniegto licenču kartīšu skaitu attiecīgā gada konkrētajā datumā. Šāda veida tirgus struktūras aprēķins skaidrojams ar to, ka katra pārvaldītāja spēku tirgū raksturo tā potenciālā iespēja nodrošināt pakalpojumu.

Tabula Nr.3

Lielāko pārvaldītāju (ar vismaz 50 taksometriem attiecīgajā gadā) vieglo taksometru pakalpojumu sniegšanas tirgū Rīgā struktūra no 2009.līdz 2014.gadam, atbilstoši izsniegto licenču kartīšu skaitam (%)*

Pārvaldītājs	2009	2010	2011	2012	2013	2014
AS „Rīgas Taksometru parks”	15,70	13,84	11,77	10,79	10,84	10,43
SIA „Baltic Taxi”		4,00	10,60	11,17	10,09	4,80
SIA „A-Bonjour”					3,89	4,30
SIA „BONJOUR TAXI”				4,78		
SIA „BONJOUR”		4,07	4,46			
SIA „Rīgas privātie taksometri”						4,25
SIA „Delivery24.LV						3,70
SIA „AVOISS.LV”					4,36	
SIA „AVOISS”	5,03	5,69	6,06	5,62		
SIA „AUTO SOS”					3,54	3,26
SIA „TAXI 4 YOU”					4,23	3,04
SIA „RĪGAS MOTORS”	8,06	9,53	9,08	7,63	6,75	
KS „TRANSPORTA GRUPA RĪGAS TAXI”	6,85	6,00				
SIA „VITA VOX”	4,24	3,92				
SIA „Zelta Bulta”	3,94					
SIA „RĪGAS TRANSPORTA SABIEDRĪBA”	3,88	3,84				
SIA „TAKSI.LV”	3,70					
SIA „VĒJIŅŠ 3”	3,52					
SIA „ORMANIS TAXI”	3,21					
SIA „TRIOPLUS TAXI”					4,43	
SIA „Trio Pluss”	3,15					
SIA „STO”		4,07				
SIA „COOL TAKSI”				4,55	3,89	

Avots: izveidots, izmantojot RDSD publiski pieejamo¹⁷ un RDSD sniegto informāciju
 * - lielākie pārvaldītāji (ar vismaz 50 taksometriem attiecīgajā gadā), neņemot vērā pārvaldītāju sadarbību vienas preču zīmes izmantošanā

process. Savukārt 06.05.2015. reģistrēta jauna komercsabiedrība SIA „Baltic Taxi” ar vienoto reģ.nr. 40103896229. Ziņojumā kā SIA „Baltic Taxi” ir norādīta komercsabiedrība ar vien.reģ. nr. 40003636861.

¹⁷ Pieejams: <http://www.rdsd.lv/uploads/media/560d27f82b8c9.pdf>

- 88 Vērtējot izsniegto licenču kartīšu skaitu, kopš 2011.gada ir izteikti divi tirgus līderi vieglo taksometru pakalpojumu sniegšanā Rīgā – SIA „Baltic Taxi” un AS „Rīgas Taksometru parks”. Salīdzinot ar 2013.gada datiem, 2014.gadā SIA „Baltic Taxi” tirgus daļa, kas noteikta, pamatojoties uz izsniegto licenču kartīšu skaitu, samazinājusies par 5,29%, tomēr tas ir neņemot vērā SIA „Baltic Taxi” biznesa partnerības modeli (skat. Ziņojuma 6.nodaļu). 2009.-2015.gada periodā, neņemot vērā pārvaldītāju sadarbību vienas preču zīmes izmantošanā, divu lielāko pārvaldītāju rīcībā bija ~15-25% no Rīgā pieejamajiem taksometriem, veidojot (*) [40-50]% tirgus apgrozījuma.
- 89 Vairāki pārvaldītāji, lai veicinātu vieglo taksometru pakalpojumu atpazīstamību, darbojas, izmantojot konkrētas preču zīmes vai logotipus. LR Patentu valdē ir reģistrētas un vieglo taksometru pakalpojumu sniegšanā tiek izmantotas tādas preču zīmes kā „Baltic Taxi”, „Red Cab”, „Rīgas Taksometru parks”, „PANDA taxi”, „T@KSI.LV”, „Smile taxi”, „Lady Taxi” u.c. Savukārt, piemēram, SIA „A-Bonjour” izmanto savu logotipu „A-Bonjour”, SIA „Delivery24.LV” izmanto neregistrēto preču zīmi „Avoiss Taxi”, savukārt SIA „Rīgas privātie taksometri” un SIA „Rīgas Motors” – neregistrēto preču zīmi „Rīgas Motors”. Preču zīme pieder pārvaldītājam vai arī pārvaldītāji slēdz līgumus ar preču zīmes īpašnieku (licences devēju) par preču zīmes izmantošanu komercdarbībā (ar vai bez tiesībām preču zīmi nodot trešajām personām). Atsevišķi pārvaldītāji, sniedzot vieglo taksometru pakalpojumu, dažādos veidos īsteno sadarbību izmantojot vienu preču zīmi (padziļināti apskatīts Ziņojuma 6.nodaļā).
- 90 Lai novērtētu taksometru skaita un iedzīvotāju skaita sabalansētību, var izmantot rādītāju – taksometru skaita un iedzīvotāju skaita attiecība. Atsevišķās Eiropas valstīs noteikts kritērijs – viena automašīna uz 1000 iedzīvotājiem. Jāņem vērā, ka šis rādītājs tiek aprēķināts kopumā par valsti, piemēram, Norvēģijā 2009.gadā bija 1,8 taksometri uz 1000 iedzīvotājiem.¹⁸ Rīgā vidēji uz vienu tūkstoši iedzīvotāju ir ~2 taksometri (tabula Nr.4).

Tabula Nr.4

**Vieglo taksometru skaits uz 1000 iedzīvotājiem
Rīgā no 2009.līdz 2014.gadam**

Gads	Taksometru skaits uz 1000 iedzīvotājiem
2009	2,31
2010	1,84
2011	1,70
2012	2,00
2013	2,11
2014	2,58

Avots: izveidots, izmantojot RDSD publiski pieejamo¹⁹ un sniegto informāciju, un Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes publiski pieejamo informāciju²⁰

¹⁸ http://www.konkurransetilsynet.no/PageFiles/83036/Egeland_Tveito_Lund_article.pdf

¹⁹ Pieejams: <http://www.rdsd.lv/uploads/media/560d27f82b8c9.pdf>

²⁰ Pieejams: <http://www.pmlp.gov.lv/lv/sakums/statistika/iedzivotaju-registrs/>

- 91 Konkrētais rādītājs sniedz priekšstatu par taksometru skaita un iedzīvotāju skaita attiecību, bet katras pilsētas teritorijā pieprasījumu pēc vieglo taksometru pakalpojumiem veido dažādas pasažieru grupas dažādos apmēros (piemēram, tūristi), kas nozīmē, ka šis rādītājs ne vienmēr ir pilnvērtīgi un objektīvi izmantojams vieglo taksometru pakalpojumu tirgus novērtēšanai.

6. PĀRVADĀTĀJU SADARBĪBA VIENAS PREČU ZĪMES IZMANTOŠANĀ

- 92 Pamatojoties uz pārvadātāju sniegto informāciju, secināms, ka atsevišķi pārvadātāji ievieš biznesa partnerības modeli, kura ietvaros daļa no pārvadātājiem, kas reģistrējušies Uzņēmumu reģistrā kā patstāvīgi komersanti (lielākoties kā individuālie komersanti) un RDSO saņēmēji licences un licenču kartītes, saglabā sadarbību ar partneruzņēmumu – pārvadātāju vai komercsabiedrību, kas darbojas kā pakalpojuma pieteikšanas centrs un/vai kuram pieder konkrēta preču zīme.
- 93 SIA „Zvanu Centrs-lowcost.lv” ar pārvadātājiem slēgusi līgumus par informācijas pakalpojuma sniegšanu, kurš nosaka, ka SIA „Zvanu Centrs-lowcost.lv” pieņem taksometru pakalpojuma pasūtījumus no klientiem un nodod pasūtījuma datus pārvadātājiem, kuri sniedz vieglo taksometru pakalpojumu klientiem.
- 94 Pārvadātāji, kas sadarbojas ar SIA „Zvanu Centrs-lowcost.lv”, klientiem noteikuši vienādu laika, attāluma un iekāpšanas tarifu (konstatējams, salīdzinot RDSO mājaslapā publicētos pārvadātāju klientiem noteiktos tarifus).
- 95 Pārvadātāji nav saskaņojuši ar SIA „Zvanu Centrs-lowcost.lv” konkrētas preču zīmes izmantošanu, kas ļautu secināt par sadarbību konkrētās preču zīmes izmantošanā. Pamatojoties uz faktiski konstatējamo, SIA „Zvanu Centrs-lowcost.lv” telefoniski sniegto informāciju un no atsevišķiem pārvadātājiem saņemto informāciju, lielākā daļa pārvadātāju, ar kuriem sadarbojas SIA „Zvanu Centrs-lowcost.lv”, izmanto „Panda Taxi” preču zīmi, kura pieder SIA „Aktīvu pārvaldības kompānija-M 2012”. KP nav pieejama informācija, vai „Panda Taxi” preču zīmes īpašniece SIA „Aktīvu pārvaldības kompānija-M 2012” arī ir noslēgusi līgumus ar pārvadātājiem par preču zīmes izmantošanu. Publiski pieejamajos datos norādīti divi tālruņa numuri, kurus klienti var izmantot „PANDA taxi” pakalpojuma izvēlei - 67000000²¹ un 67600006²². SIA „Lattelecom”, pamatojoties uz Elektronisko sakaru likumu, nav tiesīga KP izpaust informāciju par fiksēto tālruņa numuru abonentiem un lietotājiem (īpašniekiem) bez viņu piekrišanas, t.i., vai fiksēto tālruņa numuru 67000000 un 67600006 abonents ir SIA „Zvanu Centrs-lowcost.lv”. Tomēr, zvanot uz abiem norādītajiem tālruņa numuriem, KP konstatē, ka zvanu centra operatori taksometru pakalpojumus piedāvā ar „PANDA taxi” preču zīmi. Pamatojoties uz iepriekš aprakstīto, KP secina, ka faktiski SIA „Zvanu Centrs-lowcost.lv” un tās sadarbības partneri darbojas, izmantojot „PANDA taxi” preču zīmi.
- 96 Savukārt SIA „Baltic Taxi” ar partneruzņēmumiem slēdz līgumus par sadarbību vieglo taksometru pakalpojumu sniegšanā ar „Baltic Taxi” preču zīmi. Katra pārvadātāja tarifi ir publiski pieejami RDSO mājaslapā, un saskaņā ar šo informāciju konstatējams, ka SIA „Baltic Taxi” un sadarbības partneru tarifi sakrīt un tie ir savstarpēji pieejami SIA „Baltic Taxi” un sadarbības partneriem.
- 97 SIA „Baltic Taxi” šāda biznesa partnerības modeļa ieviešanu pamato ar mērķiem: samazināt administratīvo slogu, koncentrēties uz pakalpojuma kvalitātes

²¹ Pieejams: <http://www.pandataxi.lv>

²² Pieejams: <http://www.1188.lv/catalog/search/panda%20taxi%20sia>

uzlabošanu un taksometru segmenta sakārtošanas jautājumiem. Neraugoties uz SIA „Baltic Taxi” norādītajiem iespējamajiem ieguvumiem biznesa partnerības modeļa piemērošanā vieglo taksometru pakalpojumu sniegšanas tirgū Rīgā, KP vērtējumā tas padara necaurskatāmāku šī tirgus struktūru un apgrūtina objektīvas informācijas iegūvi par to gan pašiem tirgus dalībniekiem, gan arī tirgu uzraugošām institūcijām. Tomēr pasažieriem ir vieglāk izvēlēties pakalpojuma sniedzēju starp vairākām atpazīstamām preču zīmēm, nevis atsevišķiem pārvadātājiem, kas sniedz pakalpojumu bez noteikta zīmola.

98 Ņemot vērā augstāk aprakstīto, atsevišķu pārvadātāju sadarbība, izmantojot vienu preču zīmi, vienotus tarifus un patērētājiem sevi pozicionējot kā vienu uzņēmumu, uzskatāma kā pārvadātāju sadarbība vienas preču zīmes izmantošanā, kas tiek īstenota trijos veidos:

1. Pārvadātājs slēdz līgumus ar citiem pārvadātājiem par tam piederošas preču zīmes un pārvadātāja pakalpojumu pieteikšanas centra izmantošanu;
2. Pārvadātājs slēdz līgumus ar citiem pārvadātājiem par tam piederošo automašīnu nodošanu lietošanā (iznomāšanu), pārvadātājam piederošās preču zīmes un pakalpojumu pieteikšanas centra izmantošanu;
3. Komerccabiedrība, kas darbojas kā pakalpojuma pieteikšanas centrs, slēdz līgumus ar pārvadātājiem par taksometru pakalpojumu pieteikšanas centra izmantošanu.

99 Saskaņā ar KP rīcībā esošo informāciju par pārvadātāju sadarbību vienas preču zīmes izmantošanā vieglo taksometru pakalpojumu sniegšanas tirgū Rīgā, balstoties uz datiem par automašīnu skaitu, aprēķinātas pārvadātāju, kuri izmanto atpazīstamākās preču zīmes, aptuvenās tirgus daļas uz 01.01.2014. (tabula Nr.5).

Tabula Nr.5

Atpazīstamākās preču zīmes un tirgus daļas vieglo taksometru pakalpojumu sniegšanas tirgū Rīgā, ņemot vērā pārvadātāju sadarbību preču zīmju izmantošanā Rīgā 01.01.2014 (%)

Preču zīme	Uzņēmums (-i)	Takso metru skaits	% no kopējā taksometru skaita (*)
„PANDA taxi”	SIA „Zvanu Centrs-lowcost.lv” un sadarbības partneri	216	[10-20]
„Red Cab” un „Rīgas Taksometru parks”	AS „Rīgas Taksometru parks”	189	[10-20]
„Baltic Taxi”	SIA „Baltic Taxi” un sadarbības partneri	161	[5-10]
„Alviksa”	SIA „VUDI TAXI” un sadarbības partneri	102	[5-10]
„Rīgas Motors”	SIA „Rīgas privātie taksometri”, SIA „RĪGAS MOTORS”, SIA „RĪGAS MOTORS TAXI”	100	[5-10]
„A-Bonjour”	SIA „A-Bonjour”	78	[1-5]
„Avoiss Taxi”	SIA „Delivery24.lv”	67	[1-5]
„SOS”	SIA „AUTO SOS”	59	[1-5]
„T@KSI.LV”	SIA „TAXI 4 YOU”	55	[1-5]
„Smile Taxi”	SIA „Smile Taxi Jūrmala” un SIA „S Taxi”	46	[1-5]

Preču zīme	Uzņēmums (-i)	Takso metru skaits	% no kopējā taksometru skaita (*)
„Lady Taxi”	SIA „ML taxi” un SIA „Taksometru vadītāju akadēmija”	34	[1-5]

Avots: izveidots, izmantojot RDS D publiski pieejamo²³, RDS D un pārvadātāju sniegto informāciju

- 100 2014.gadā tirgus līderi, pamatojoties uz sadarbību vienas preču zīmes izmantošanā un izsniegto licenču kartīšu skaitu, ir „PANDA taxi” preču zīmes izmantotāji (SIA „Zvanu Centrs-lowcost.lv” un sadarbības partneri) ar (*) [10-20]% tirgus daļu, AS „Rīgas Taksometru parks” (izmanto divas preču zīmes „Red Cab” un „Rīgas Taksometru parks”) ar (*) [10-20]% tirgus daļu un „Baltic Taxi” preču zīmes izmantotāji (SIA „Baltic Taxi” un sadarbības partneri) ar (*) [5-10]% lielu tirgus daļu. KP rīcībā nav informācijas par pārvadātāju sadarbību vienas preču zīmes izmantošanā pirms un pēc 2014.gada.
- 101 KP konstatē, ka konkrētajā tirgū nav tādi pārvadātāji, kuru tirgus daļa sasniegtu 30%, rēķinot kā pēc apgrozījuma, tā arī pēc izsniegto licenču kartīšu skaita (skatīt tabulu Nr.3 un tabulu Nr.5). Tirgus dalībnieku, kuri iegūst tiesības savā darbībā izmantot citam pārvadātājam piederošu preču zīmi, tirgus daļa nepārsniedz 10%.
- 102 Uzraudzības ietvaros nav konstatēti tādi nosacījumi vienas preču zīmes vai vienota zvanu centra izmantošanā taksometru pārvadājumu pakalpojumu sniegšanā Rīgā, saskaņā ar kuriem jebkura vienošanās būtu uzskatāma par aizliegtu. Tādējādi, taksometru pakalpojumu sniedzējiem vienojoties par sadarbību vienotas preču zīmes un/vai zvanu centra izmantošanā, nav saskatāmas konkurences tiesību pārkāpuma pazīmes.
- 103 KP rīcībā nav pierādījumu par preču zīmju īpašnieku un/vai pakalpojumu pieteikšanas centru īpašnieku izšķirošu ietekmi pār pārvadātājiem, kuri sadarbojas vienas preču zīmes izmantošanā, kā rezultātā tos varētu uzskatīt par vienu tirgus dalībnieku KL 1.panta 9. daļas izpratnē. Līdz ar to arī pārvadātāji, kas veic sadarbību vienas preču zīmes izmantošanā, savstarpēji vērtējami kā konkurenti. Tai pat laikā konstatētā vienota taksometru pakalpojuma tarifu (cenas) piemērošana, pārvadātājiem sadarbojoties vienas preču zīmes izmantošanā, izslēdz cenas kā savstarpējās konkurences elementa nozīmi. Tomēr, ņemot vērā sadarbības nosacījumus par norēķiniem (pārvadātājiem, pamatojoties uz līgumu, jāmaksā preču zīmes īpašniekam vai/un pakalpojumu pieteikšanas centra īpašniekam noteikta summa), secināms, ka pārvadātāju peļņa ir atkarīga no sniegtā pakalpojuma apjoma, tādējādi arī pārvadātāju sadarbībā, izmantojot vienu preču zīmi, saglabājas savstarpējā konkurence par klientu piesaisti arī vienas preču zīmes ietvaros.
- 104 Ņemot vērā katram pārvadātājam izsniegto licenču kartīšu skaitu un nosacījumus pārvadātāju sadarbībai vienas preču zīmes izmantošanā, nevienam tirgus dalībniekam nav konstatēta tāda tirgus vara, kas norādītu uz iespējamu dominējošo stāvokli vieglo taksometru pakalpojumu sniegšanas tirgū Rīgā.

7. KONKURENCES SITUĀCIJA ATSEVIŠĶĀS ĢEOGRĀFIŠKĀS VIETĀS VIEGLO TAKSOMETRU PAKALPOJUMU SNIEGŠANAS TIRGŪ RĪGĀ

- 105 Šajā nodaļā tiek izvērtēti vieglo taksometru pakalpojumu sniegšanas principi un līgumos iekļautie nosacījumi atsevišķās ģeogrāfiskās vietās Rīgā: viesnīcām

²³ Pieejams: <http://www.rdsd.lv/uploads/media/560d27f82b8c9.pdf>

pieguļošās teritorijās, Rīgas starptautiskās autoostas teritorija, lidostas „Rīga” teritorija, Stacijas laukums un teritorija pie tirdzniecības centriem. Saistībā ar KP saņemto un publiski pieejamo informāciju par iespējamu aizliegtu vienošanos konkrētajā tirgū, objektu īpašnieku/pārvaldītāju iespējamu dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu, īpaša uzmanība pievērsta sadarbības nosacījumu analīzei, tai skaitā, vai līgumos nav nosacījumi, saskaņā ar kuriem jebkura vienošanās ir uzskatāma par aizliegtu.

- 106 Pārvaldītāji ar objektu īpašniekiem vai pārvaldītājiem ir slēguši četrus veidu līgumus:
1. Par vieglo taksometru pakalpojumu sniegšanu, paredzot pārvaldītājiem stāvvietu izmantošanu bez maksas – ar 16 viesnīcām (viesnīcu grupām);
 2. Par vieglo taksometru pakalpojumu sniegšanu un stāvvietu nomu – ar vienu viesnīcu;
 3. Par stāvvietu nomu, kuras paredzētas vieglo taksometru pakalpojuma sniegšanā, ar noteiktiem nosacījumiem (noteikumu ievērošana u.c.) pie lidostas „Rīga” un pie Rīgas starptautiskās autoostas;
 4. Par stāvvietu nomu, kuras paredzētas vieglo taksometru pakalpojuma sniegšanai, bez atrunas par vieglo taksometru pakalpojuma sniegšanas nosacījumiem (kvalitātes prasībām u.c.) Stacijas laukumā un pie tirdzniecības centriem („Alfa” un „Mols”).
- 107 Pirmajos divos veidos viesnīcas no pārvaldītājiem pērk taksometru pārvaldījuma pakalpojumu saviem klientiem un norēķins par pakalpojumu tiek veikts saskaņā ar līgumos noteikto (aprakstīts nākošajā Ziņojuma apakšnodalā). Pārējos divos – pārvaldītāji saskaņā ar līgumiem objektu īpašniekiem/pārvaldniekiem maksā noteiktu nomas maksu par nekustamā īpašuma (stāvvietu) izmantošanu.

7.1. Viesnīcām pieguļošās teritorijas

- 108 Vieglo taksometru pakalpojumu sniegšana viesnīcām (to klientiem un darbiniekiem) veido daļu no vieglo taksometru pakalpojumu tirgus Rīgā (skatīt arī sadaļu „Konkrētās preces tirgus”). Pilsētas viesi, kas varētu veidot būtisku daļu no kopējā vieglo taksometru pakalpojuma pieprasījuma, izmanto viesnīcas kā apmešanās vietu, un tas bieži ir sākuma vai gala punkts pilsētas viesu pārvietošanās ceļā.
- 109 Ņemot vērā to, ka daļa viesnīcu klientu izmanto tā pārvaldītāja pakalpojumus, kurus tiem piedāvā viesnīcas administrācija, no viesnīcām tika iegūta informācija par kritērijiem, kādus tās izmanto, izvēloties vieglo taksometru pakalpojuma sniedzējus. Pamatojoties uz Latvijas Viesnīcu un restorānu asociācijas datiem par viesnīcām, kas saimniecisko darbību veic Rīgā, informācija tika pieprasīta no 17 lielākajām trīs līdz piecu zvaigžņu viesnīcām, kas izvietotas Rīgas centrā. Apkopojot sniegto informāciju, secināts, ka viesnīcām būtiskākais, izvēloties vieglo taksometru pakalpojumu sniedzēju, ir (prasības norādītas secībā, sākot ar visbiežāk izvirzīto prasību no viesnīcu puses):
1. Apkalpošanas kvalitāte – taksometru vadītāju kompetence un valodu zināšanas, automašīnu stāvoklis un drošība;
 2. Pakalpojumu nodrošinātāja atpazīstamība, reputācija, pieredze;
 3. Operatīva ierašanās no izsaukuma brīža;
 4. Cenu piedāvājums un automašīnu parka lielums.
- 110 Atsevišķām viesnīcām nozīmīga arī tarifu noteiktība un norēķinu kārtība, transporta līdzekļu aprīkojums ar GPS sistēmu, pietiekams sēdvietu skaits taksometrā un automašīnu klases autoparkā. Augstāk uzskaitītās prasības tiek

atrunātas līgumos, daļēji iekļaujot vieglo taksometru pakalpojuma sniedzēja pienākumu daļā.

- 111 Viesnīcas pārvadātājiem nodrošina pasažieru uzņemšanu trīs veidos:
1. Uz viesnīcām piederošā vai valdījumā esošā īpašuma izvietotās stāvvietās, kurām pieeja tiek nodrošināta ar viesnīcas izdotām iebraukšanas kartēm (caurlaidēm);
 2. Rezervētajās pašvaldības maksas stāvvietās. Saskaņā ar Rīgas pašvaldības SIA „Rīgas Satiksme” sniegto informāciju tās izmanto divas viesnīcas - „Monica Centrum Hotels” (divas stāvvietas) un „FG Royal Hotel” (trīs stāvvietas);
 3. Uz viesnīcām pieguļošajiem ceļiem, kur to atļauj attiecīgās ceļa zīmes, kā arī sabiedriskā transporta stāvvietās un ielu malās, kur iespējams apstāties uz laiku līdz piecām minūtēm (RSDS telefoniski sniegtā informācija).

Tika izvērtēti viesnīcu (atsevišķu viesnīcu grupu) Uzraudzības brīdī spēkā esošie līgumi ar pārvadātājiem, kas kopskaitā ir 23 līgumi.

- 112 Pārvadātāji un viesnīcas savstarpējo sadarbību īsteno, slēdzot kā rakstveida, tā arī mutiskās vienošanās. Rīgas centrā izvietotās viesnīcas pārsvarā gadījumu ir slēgušas rakstiskas vienošanās ar vienu vai vairākiem pārvadātājiem, tomēr ir arī atsevišķi izņēmumi. Vairākums viesnīcu norādījušas, ka to klienti dažreiz izvēlas arī kādu citu pārvadātāju pēc saviem ieskatiem. Sadarbības līgumu par taksometru pakalpojumu sniegšanu viesnīcām ir slēgušas AS „Rīgas Taksometru parks”, SIA „Baltic Taxi”, kā arī SIA „Taksometru vadītāju akadēmija” (spēkā esoši) un SIA „ĪSR Rīga” (nav spēkā esošs).

- 113 Pamatojoties uz rakstiskām vienošanām, uzraudzības periodā AS „Rīgas Taksometru parks” kā vienīgais pārvadātājs nodrošina vieglo taksometru pakalpojumu desmit no aptaujātajām viesnīcām. Savukārt SIA „Baltic Taxi” kā vienīgais pārvadātājs sniedz vieglo taksometru pakalpojumu trim viesnīcām (viesnīcu grupām), kamēr KS „1 Taksometru Apvienība” – vienai viesnīcai. Četrus viesnīcu klientiem vieglo taksometru pakalpojumu uz līgumu pamata nodrošina vismaz divi pārvadātāji, divas viesnīcas pašas nodrošina transporta pakalpojumus. Viena viesnīca nenodrošina taksometru pakalpojumus, jo tā atrodas tuvu sabiedriskajam transportam, norādot, ka tās klienti izmanto dažādu pārvadātāju pakalpojumus.

- 114 Lai arī pārsvarā tiek izmantots standartizēts rakstveida transporta pakalpojumu sniegšanas un sadarbības līgums, atšķirības konstatējamas ne tikai starp dažādiem pārvadātājiem slēgtajos līgumos ar viesnīcām, bet arī viena pārvadātāja noslēgtajos līgumos ar dažādām viesnīcām.

- 115 Līguma priekšmets ir pārvadātāju apņemšanās nodrošināt taksometru pakalpojumus viesnīcas klientiem un atsevišķos gadījumos arī viesnīcas darbiniekiem. Līgumos atrunāta norēķinu kārtība:

a) savstarpējs norēķins starp viesnīcu un pārvadātāju par viesnīcas (klientu un darbinieku) izmantotajiem vieglo taksometru pakalpojumiem;

b) viesnīcu klienti un darbinieki paši norēķinās ar pārvadātājiem.

- 116 Norēķiniem un to uzskaitē tiek izmantotas klienta kartes (magnētiskās kartes – braucienus reģistrēšanas un uzskaites dokuments), vaučeri, taksometra biļetes, braukšanas kartes un kvītis.

- 117 Izvērtējot viesnīcu un pārvadātāju slēgtos līgumus par transporta pakalpojumu sniegšanu, konstatēts, ka tie uzskatāmi par beztermiņa līgumiem, jo pat tad, ja puses līgumu slēdz uz konkrētu periodu, parasti tiek paredzēts automātiskās pagarināšanas nosacījums, ja neviena no pusēm pirms līguma termiņa beigām neizsaka vēlēšanos līgumu pārtraukt. Ņemot vērā to, ka lielākajā daļā gadījumu

- vēlēšanās pārtraukt sadarbību netiek izteikta, tad faktiski tos var uzskatīt par beztermiņa līgumiem.
- 118 Par stāvvietu nodrošināšanu nosacījumi ar viesnīcām ir dažādi – gan vienošanās par garantētu bezmaksas stāvvietu nodrošināšanu pārvadātājam, gan par stāvvietu izmantošanu, nosakot ires maksu. Citos līgumos paredzēta iespēja taksometriem apstāties pasažieru sagaidīšanas vietā, neparedzot obligātu stāvvietu nodrošināšanu, vai arī garantētas stāvvietas, vadoties no aktuālā viesnīcas pieprasījuma u.tml.
- 119 Pārvadātāji apņemas sniegt viesnīcām vieglo taksometru pakalpojumus saskaņā ar līgumos noteiktiem tarifiem, izdalot attāluma, laika un iekāpšanas tarifus, kā arī nosakot, piemēram, vienotu tarifu konkrētiem maršrutiem. Līgumi ietver norēķinu kārtību, papildu pakalpojumus, kurus jānodrošina pārvadātājam pēc viesnīcas pieprasījuma, un citus papildu noteikumus, tai skaitā par atlaižu piemērošanu. Ar viesnīcām noslēgtajos līgumos ir noteikta dažādu atlaižu piemērošana, piemēram, atlaide konkrētam pakalpojuma veidam, atlaide, ja konkrētā periodā viesnīca ir saņēmusi pārvadājuma pakalpojumus noteiktas summas apmērā u.c.
- 120 Dažos viesnīcu un pārvadātāju slēgtajos līgumos iekļauti tādi nosacījumi kā, piemēram:
- pārvadātājam ekskluzīvas tiesības uz taksometru pakalpojuma sniegšanu;
 - pārvadātājam pirmtiesības sniegt viesnīcas klientiem un darbiniekiem taksometru pakalpojumus;
 - viesnīcai pienākums nepiesaistīt citus vieglo taksometru pārvadātājus;
 - viesiem piedāvāt tikai konkrētā pārvadātāja pakalpojumu izmantošanu.
- 121 Šādi nosacījumi pārvadātājiem rada īpašas tiesības kā vienīgajam vieglo taksometru pakalpojumu sniedzējam apkalpot konkrētās viesnīcas klientus, un viesnīcas apņemas neizmantojot citu pārvadātāju pakalpojumus, līdz ar to vērtēta šo vienošanos atbilstība konkurences normatīvajiem aktiem. Pamatojoties uz Noteikumu Nr.797 4.punktu, vienošanās netiek pakļauta vienošanās aizliegumam, ja piegādātāja, t.i., pārvadātāja, tirgus daļa konkrētajā tirgū, kurā tas pārdod vienošanās preces, nepārsniedz 30%. Tomēr, neraugoties uz to, vai izpildās minētais kritērijs (pat ja tirgus daļas sliksnis nav pārsniegts), kas pieļauj atbrīvojumu no aizlieguma vienoties, saskaņā ar Noteikumu Nr.797 12.1 apakšpunktu vertikālās vienošanās tiek pakļautas Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā noteiktajam vienošanās aizliegumam, ja vienošanās cita starpā satur šādu nosacījumu: tiešu vai netiešu nekonkurēšanas pienākumu, kura termiņš ir nenoteikts vai pārsniedz piecus gadus. Noteikumos Nr.797 nekonkurēšanas pienākums definēts kā *vertikāla vienošanās, ar kuru saskaņā pircējs tieši vai netieši apņemas neražot, nepirkt vai nepārdot preces, kuras konkurē ar vienošanās precēm.*
- 122 Vadlīniju sadaļā „viena zīmola izplatīšana” 129.punktā sniegts skaidrojums par viena zīmola izplatīšanas nosacījumos ietverto galveno iezīmi, kad pircējs (viesnīcas) ir pamudināts pasūtīt konkrēta veida produktu (vieglo taksometru pakalpojumu) no viena piegādātāja (pārvadātājā), un pircējam (viesnīcām) ir uzlikta nekonkurēšanas saistības. Vadlīnijas attiecībā uz viena zīmola izplatīšanu nosaka, ka vertikālā vienošanās tiek pakļauta vienošanās aizliegumam gadījumos, kad nekonkurēšanas saistību termiņš pārsniedz piecus gadus, pat ja piegādātāja/pircēja tirgus daļa nepārsniedz 30%.
- 123 Līgumos norādītās viesnīcu apņemšanās neizmantojot citu pārvadātāju pakalpojumus norāda uz nekonkurēšanas pienākumu. Skaidrojot sīkāk, viesnīcas no viena pārvadātāja, kurš veic saimniecisko darbību, izmantojot konkrētu preču zīmi, šajā gadījumā AS „Rīgas Taksometru parks” ar divām preču zīmēm „Rīgas Taksometru parks” un „Red Cab” vai SIA „Baltic Taxi” ar preču zīmi „Baltic taxi”,

- iegādājas vieglo taksometru pakalpojumu, līgumos paredzot to, ka viesnīcas pakalpojuma nodrošināšanai saviem klientiem nepiesaistīs citus pārvadātājus.
- 124 Pamatojoties uz KP iepriekšējās nodaļās konstatēto, pārvadātāju, t.sk. AS „Rīgas Taksometru parks” un SIA „Baltic Taxi”, tirgus daļa vieglo taksometru pakalpojumu tirgū Rīgā, kopš spēkā ir esoši līgumi ar viesnīcām, nav sasniegusi 30% (tai skaitā, ņemot vērā arī pārvadātāju sadarbību vienas preču zīmes izmantošanā). Attiecībā uz saistību termiņu KP konstatē, ka no izvērtētajiem līgumiem vairāki ir spēkā vismaz piecus gadus. Tādējādi šīs vienošanās, pamatojoties uz Noteikumos Nr.797 un Vadlīnijās noteikto, netiek atbrīvotas no aizlieguma vienoties. Līdz ar to jāveic šo vienošanos izvērtējums, nosakot: 1) vai ir konstatējama ar konkurenci nesaderīga tirgus piekļuves bloķēšana, 2) vai iespējamā negatīvā ietekme uz konkurenci ir būtiska.
- 125 Viena zīmola izplatīšanas saistības var radīt ar konkurenci nesaderīgu tirgus piekļuves bloķēšanu, ja tās ir spēkā piecus vai vairāk gadus un attiecas uz dominējošā stāvoklī esošiem uzņēmumiem. Viena zīmola izplatīšanas saistības konstatētas astoņos vērtētajos līgumos, sešos no tiem viena no līguma slēdzējpusēm ir AS „Rīgas Taksometru parks”, un četri no tiem ir spēkā ilgāk par pieciem gadiem. AS „Rīgas Taksometru parks” ir slēgusi sadarbības līgumus kā vienīgais pārvadātājs ar 50% no lielākajām Rīgas centrā izvietotajām viesnīcām (desmit no 20). Tomēr tas nenorāda uz AS „Rīgas Taksometru parks” iespējamu dominējošo stāvokli, jo jāņem vērā, ka vieglo taksometru pakalpojumu sniegšana viesnīcām (to klientiem un darbiniekiem) veido tikai daļu no vieglo taksometru pakalpojumu tirgus Rīgā, turklāt nevar prezumēt, kāda uzņēmuma dominējošo stāvokli tirgū, tikai balstoties uz rādītājiem par tā darbības apjomu – tirgus daļu. Blakus viesnīcām izvietotajās stāvvietās (kuru izmantošanas nosacījumi iekļauti līgumos ar pārvadātājiem) vietu skaits ir ierobežots, kas nozīmē, ka viesnīcām bieži nav pamata slēgt vienošanās par taksometru pakalpojuma nodrošināšanu ar vairākiem pārvadātājiem, jo viens pārvadātājs spēj nodrošināt pilnīgu atsevišķas viesnīcas pieprasījumu pēc pakalpojuma.
- 126 KP rīcībā nav informācijas par to, cik lielu daļu no kopējā vieglo taksometru pakalpojuma tirgus Rīgā veido tieši vieglo taksometru pakalpojumu sniegšana viesnīcām, tomēr atsevišķu viesnīcu rīcība un citi faktiskie apstākļi norāda, ka AS „Rīgas Taksometru parks” nepiemīt tāda tirgus vara, lai rīkotos tirgū neatkarīgi no konkurentiem, piegādātājiem un klientiem:
- neskatoties uz līgumos iekļautajiem iepriekš aprakstītajiem nekonkurēšanas nosacījumiem, atsevišķas viesnīcas ir slēgušas līgumus vai mutiski vienojušās arī ar citiem pārvadātājiem, kas liecina, ka viesnīcas reālajos apstākļos var piesaistīt un piesaista citus pārvadātājus vieglo taksometru pakalpojuma nodrošināšanai saviem klientiem un pārvadātāji var konkurēt savā starpā;
 - viesnīcu klientiem, pamatojoties uz vairāku viesnīcu norādīto, nav obligāti jāizmanto tieši konkrētā pārvadātāja pakalpojumi, to klienti var brīvi izmantot jebkura cita pārvadātāja pakalpojumus. Viesnīcām uz šo līgumu pamata ir pienākums piedāvāt saviem klientiem konkrēto pārvadātāju pakalpojumus, tajā pašā laikā klientiem ir tiesības atteikties no piedāvātā pārvadātāja pakalpojuma izmantošanas.
- 127 Nav pierādījumu, ka citu pārvadātāju piekļuve tirgum tiktu bloķēta, ja tie var piedāvāt viesnīcām vienlīdz kvalitatīvus pakalpojumus un sadarbības nosacījumus. Konkurējošiem pārvadātājiem ir iespēja iegūt jaunus pircējus vai atrast alternatīvus pircējus – pārējie pārvadātāji var slēgt līgumus par sadarbību ar citām viesnīcām vai arī ar citiem pasažieru plūsmu nodrošinošajiem objektiem.
- 128 Pamatojoties uz augstāk aprakstīto, secināms, ka uzliktās viena zīmola izplatīšanas saistības ar termiņu ilgāku par pieciem gadiem nerada ar konkurenci nesaderīgu

- tirgus piekļuves bloķēšanu, jo viesnīcu klientiem joprojām saglabājas izvēles iespējas attiecībā uz pārvadātāju, un pārvadātājiem ir iespēja, izmantojot citus klientu piesaistes kanālus, savus pakalpojumus piedāvāt arī šo viesnīcu klientiem.
- 129 Turklāt pārvadātāji, piedāvājot līdzvērtīgus vai augstākas kvalitātes pakalpojumus, var sacensties par katras atsevišķas viesnīcas pieprasījuma nodrošināšanu, un viesnīcas, pamatojoties uz līguma nosacījumiem, nav apgrūtinātas pārvadātāju, ar kuru tiek īstenota sadarbība, nomaiņā (vienošanās viegli pārtraucamas), līdz ar to vairākos līgumos pastāvošās viena zīmola izplatīšanas saistības, kuru termiņš pārsniedz piecus gadus, nekavē efektīvu konkurenci.
- 130 Vienošanās neierobežo konkurenci tādā mērā, ka vieglo taksometru pakalpojumu sniegšanas tirgū Rīgā pietiekami pamatoti var sagaidīt negatīvu ietekmi uz cenām, pakalpojuma apjomu, inovācijām vai pakalpojumu daudzveidību un kvalitāti.
- 131 Ņemot vērā šajā nodaļā aprakstīto par vieglo taksometru pakalpojumu sniegšanu viesnīcām pieguļošajās teritorijās, KP secina, ka:
- viesnīcu prasības attiecībā uz pārvadātājiem nav nesamērīgas, it sevišķi ņemot vērā to, ka vieglo taksometru pakalpojumu sniedzēja izvēle ietekmē viesnīcas reputāciju;
 - viesnīcu klienti netiek ierobežoti pakalpojuma sniedzēja izvēlē no viesnīcas puses, tie var iegūt pakalpojumu dažādos veidos, tai skaitā telefoniski, apturot taksometru uz ielas vai kādā citā veidā;
 - pārvadātāji var konkurēt ar tiem tirgus dalībniekiem, kas jau sadarbojas ar viesnīcām, izpildot viesnīcu kvalitātes prasības un piedāvājot viesnīcām iespēju sadarboties.
- 132 Nevienai no viesnīcām, ne arī pārvadātājiem, kas nodrošina tām taksometru pakalpojumus, nav konstatēta īpaša vara taksometru pārvadājumu tirgū Rīgā, tādējādi nav pamata vērtēt to rīcību atbilstoši Konkurences likuma 13.pantam par dominējošā stāvokļa jaunprātīgas izmantošanas aizliegumu.

7.2. Rīgas starptautiskās autoostas teritorija

- 133 Rīgas starptautiskā autoosta ir vietējo, reģionālo un starptautisko autobusu reisu galapunkts Rīgas centrā (Prāgas ielā 1), un tās pasažieri/apmeklētāji veido pieprasījumu pēc vieglo taksometru pakalpojuma.
- 134 Rīgas starptautiskās autoostas īpašnieks un apsaimniekotājs AS „Rīgas starptautiskā autoosta” ir noslēgusi divus līgumus ar vienu pārvadātāju – SIA “Lūdzu kariete”. AS „Rīgas starptautiskā autoosta” taksometru pārvadātāju izvēle nenotiek saskaņā ar īpašu kārtību vai noteiktiem kritērijiem. Saskaņā ar AS „Rīgas starptautiskā autoosta” sniegto informāciju līguma noslēgšanu iniciēja pārvadātājs. Galvenais sadarbības nosacījums no AS „Rīgas starptautiskā autoosta” puses ir autoostas iekšējās kārtības noteikumu un savstarpēji noslēgtā līguma ievērošana.
- 135 Vieglo taksometru pakalpojumu pārvadātāji savus pakalpojumus var piedāvāt arī kādā no četrām AS „Rīgas starptautiskā autoosta” blakus esošajām, Rīgas domes apstiprinātām vieglo taksometru stāvvietām Maskavas ielā pie izbauktuves no autoostas. Veicot faktiskos novērojumus, konstatējams, ka vairāki pārvadātāji uzņem/izlaiž pasažierus arī autoostas tuvumā esošo ielu (Prāgas, Centrāltirgus un Maskavas ielas) malās. Tas nozīmē, ka pakalpojumu piedāvātājiem ir iespēja konkurēt šajā teritorijā, un Rīgas starptautiskās autoostas apmeklētājiem ir izvēles iespējas starp SIA „Lūdzu Kariete” taksometriem un pārvadātājiem, kuri stāv Rīgas domes apstiprinātajā vieglo taksometru stāvvietā pie autoostas robežas un ielu malās autoostas tuvumā.

7.3. Lidostas „Rīga” teritorija

- 136 Kaut arī lidosta „Rīga” atrodas Mārupes novada pašvaldībā (ārpus Rīgas administratīvās teritorijas robežām), vieglo taksometru pakalpojumu sniegšana šajā teritorijā iekļauta Uzraudzībā, jo tā ir nesaraujami saistīta ar vieglo taksometru pakalpojumu pasažieru pārvadājumiem, kuros a) sākuma punkts ir lidosta „Rīga” un gala punkts konkrēta adrese Rīgas pašvaldībā vai b) sākuma punkts ir konkrēta adrese Rīgas pašvaldībā, bet gala punkts – lidosta „Rīga”. Kā jau tika norādīts 1.nodaļā, lai sniegtu vieglo taksometru pakalpojumus gan Mārupes novada pašvaldībā, tai skaitā lidostas „Rīga” teritorijā, gan Rīgā, pārvadātājiem nepieciešams saņemt licenci un licences kartiņu par tiesībām sniegt vieglo taksometru pakalpojumus abās administratīvajās teritorijās.
- 137 Daļu lidostas „Rīga” pasažieru plūsmas veido tūristi, kuriem ir ērtāk iegūt konkrēto pakalpojumu uzreiz pie izejas no lidostas, attiecīgi vieglo taksometru pakalpojumi lidostas „Rīga” teritorijā ir pieejami VAS „Starptautiskā lidosta „Rīga”” piederošajā un speciāli šim mērķim izveidotajā taksometru stāvvietā. Vieglo taksometru pakalpojumus konkrētajā vietā, pamatojoties uz noslēgto vienošanos ar VAS „Starptautiskā lidosta „Rīga””, nodrošina divi vieglo taksometru pārvadātāji – AS „Rīgas Taksometru parks” un SIA „Baltic Taxi”. Vienlaikus saskaņā ar VAS „Starptautiskā lidosta „Rīga”” sniegto informāciju tas neierobežo citus vieglo taksometru pakalpojumu sniedzējus uzņemt un izlaist pasažierus pārējā publiski pieejamā lidostas „Rīga” teritorijas daļā, piemēram, vieglo taksometru pārvadātāji var uzņemt/izlaist pasažierus pie rampas, t.i., termināļa uzbraukšanas/nobraukšanas ceļa tieši pie izejas terminālī, kur izvietota ceļa zīme „apstāties aizliegts”²⁴. Tāpat vieglo taksometru pakalpojumu sniedzējam ir iespēja izmantot VAS „Starptautiskā lidosta „Rīga”” piederošo maksas autostāvvietu P1 (atrodas turpat aiz taksometru stāvvietas), it sevišķi laika periodā, kad lidostā „Rīga” ir liela pasažieru plūsma (tā saucamajos „pīķos” – laikā, kad lidostā „Rīga” ir daudz pasažieru).
- 138 Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments 2013.gada 20.septembra spriedumā Lietā Nr.A42536808, SKA-18/2013²⁵ norāda, ka taksometru pakalpojums ir privāts pakalpojums, uz kuru lidostai nav tiesību un tiesisku interešu, vēl precīzāk – tai nav tiesību regulēt taksometru pakalpojumu sniegšanu, jo vieglo taksometru pakalpojuma nodrošināšana neietilpst lidostas pārvaldīšanā (pamatojoties uz likuma „Par aviāciju” 27.2 pantu). Spriedumā arī norādīts, ka lidostas labākai pārvaldīšanai VAS „Starptautiskā lidosta „Rīga”” var iegādāties taksometru pakalpojumus lidostas darbiniekiem, taču ne lidostas apmeklētājiem, un veids, kādā lidostas apmeklētāji nokļūst lidostā, nav lidostas kompetencē. Saskaņā ar VAS „Starptautiskā lidosta „Rīga”” sniegto viedokli tiesa ir kļūdaini un sašaurināti interpretējusi faktiskos apstākļus un normatīvo aktu prasības attiecībā uz taksometru pakalpojumu sniegšanu lidostas „Rīga” teritorijā. Turklāt VAS „Starptautiskā lidosta „Rīga”” norāda, ka tiesas kompetencē neietilpa izvērtēt, vai VAS „Starptautiskā lidosta „Rīga”” ir tiesības īstenot lidostas taksometru stāvvietas caurlaižu izsniegšanu (piešķiršanu) un noteikt lidostas taksometru stāvvietas lietošanas kārtību. VAS „Starptautiskā lidosta „Rīga”” norāda:
- Lidostas Taksometru stāvvietas caurlaides izsniegšanas un lietošanas noteikumu – KD 0392 NI (turpmāk – Lidostas noteikumi) –

²⁴ Saskaņā ar Ministru kabineta noteikumu Nr.571 „Ceļu satiksmes noteikumi”, spēkā no 01.07.2004., turpmāk CSN, 288. punkta 1. un 2.daļu.

²⁵ <http://at.gov.lv/lv/judikatura/judikaturas-nolemumu-arhivs/senata-administrativo-lietu-departaments/hronologiska-seciba/2013-hronologiska-seciba/>

piemērošanas kārtība un tiesiskums nav vērtējams atbilstoši tiesas spriedumā ietvertajām atziņām, jo tiesa ir vērtējusi citas VAS „Starptautiskā lidosta „Rīga”” darbības (tās veiktās iepirkuma procedūras atbilstību Publisko iepirkumu likumam) attiecībā uz vieglo taksometru pakalpojumiem lidostā „Rīga”.

- Izstrādājot un izdodot Lidostas noteikumus, VAS „Starptautiskā lidosta „Rīga”” ir darbojusies saskaņā ar ārējos normatīvajos aktos noteiktajām prasībām (Komerclikuma 169.pantu, Publiskās personas finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanas likuma 3. un 5.¹pantu), savu mantu (taksometru stāvvietas zonu) nododot lietošanā citai personai (juridiskai persona vai juridisku personu apvienībai) par iespējami augstāko cenu, tai skaitā ievērojot sabiedrības intereses un vajadzības.

- 139 KP, savas kompetences ietvaros izvērtējot vieglo taksometru pakalpojumu sniegšanu lidosta „Rīga” teritorijā, tiesas spriedumu un VAS „Starptautiskā lidosta „Rīga”” sniegto viedokli par to ņēma vērā tiktāl, cik tas var ietekmēt turpmāko konkurences situācijas attīstību minēto pakalpojumu nodrošināšanā lidostas „Rīga” teritorijā.
- 140 Uzraudzības ietvaros tika analizēti Lidostas noteikumi taksometru pakalpojumu organizēšanai, lai noteiktu, vai tajos ir iekļauti nosacījumi, kas varētu radīt šķēršļus citiem pārvadātājiem pretendēt uz taksometru stāvvietas izmantošanu. Lidostas noteikumi, kas ietver noteiktus kritērijus un prasības, kuras jāizpilda personām (juridiskām personām vai juridisku personu apvienībām), ja tās vēlas saņemt vai jau ir saņēmuši caurlaidi – atļauju, kas dod tiesības izmantot lidostas taksometru stāvvietu, kas tiek noformēta vienošanās veidā. Par taksometru stāvvietas izmantošanu personām ir noteikta maksa – 113 972,04 eiro (neietverot PVN) gadā. VAS „Starptautiskā lidosta „Rīga”” ir izskatījusi dažādas alternatīvas Lidostas noteikumiem, ņemot vērā citu valstu lidostu pieredzi, tomēr konstatējusi, ka izstrādātie Lidostas noteikumi ir labākais risinājums tieši lidostā „Rīga”. VAS „Starptautiskā lidosta „Rīga”” uzsver – ja tai piederošajā taksometru stāvvietā varētu iebraukt jebkurš taksometrs, tad pasliktinātos pasažieru apkalpošanas kvalitāte un, iespējams, rastos krāpniecības gadījumi.
- 141 KP konstatē, ka Lidostas noteikumiem kopš 2008.gada ir izstrādātas desmit versijas. VAS „Starptautiskā lidosta „Rīga”” norādījusi, ka Lidostas noteikumi ir izstrādāti ar mērķi nodrošināt maksimāli labu servisu lidostas „Rīga” pasažieriem, tādēļ Lidostas noteikumi mainīti, pamatojoties uz saņemtajām pasažieru sūdzībām un pašas lidostas „Rīga” novērojumiem (pieredzi un praksi), līdz ar to visām Lidostas noteikumos izvirzītajām prasībām un veiktajām izmaiņām ir konkrēts pamatojums.
- 142 VAS „Starptautiskā lidosta „Rīga”” norādījusi, ka vairāki taksometru pakalpojuma sniedzēji ir izrādījuši interesi par caurlaides saņemšanu, tomēr sadarbība nav uzsākta, jo neesot saņemts pieteikums vai arī pēc pieteikuma (dokumentu) saņemšanas esot tikusi konstatēta neatbilstība Lidostas noteikumu prasībām. VAS „Starptautiskā lidosta „Rīga”” nav saņēmusi pretenzijas no vieglo taksometru pārvadātājiem (ne esošo vai potenciālo) par Lidostas noteikumos iekļauto nosacījumu nepamatotību.
- 143 Mārupes novada domes sniegtā informācija apstiprina, ka pasažieriem laika periodā no 2009. līdz 2013.gadam ir bijušas sūdzības (kopskaitā 21) par vieglo taksometru pārvadātājiem lidosta „Rīga” teritorijā (par paaugstinātiem taksometra maksas pakalpojumiem un krāpnieciskām darbībām), kas apliecina ka VAS „Starptautiskā lidosta „Rīga”” mērķis nodrošināt kvalitatīvāku taksometru pakalpojumu lidosta „Rīga” pasažieriem ir pamatots.

144 Izvērtējot Lidostas noteikumus (Versija:09, spēkā no 04.08.2014.), VAS „Starptautiskā lidosta „Rīga”” vienošanās ar juridiskām personām (AS „Rīgas Taksometru parks” un SIA „Baltic Taxi”) un VAS „Starptautiskā lidosta „Rīga”” sniegto informāciju, KP konstatē, ka:

- ņemot vērā lidostas infrastruktūru (taksometru stāvvietas lielumu), 200 automašīnas ir kopējais taksometru skaits, kas vienlaikus var atrasties lidosta „Rīga” taksometru stāvvietā, un VAS „Starptautiskā lidosta „Rīga”” taksometru stāvvietā ir iespēja pakalpojumus sniegt četrus pārvadātāju taksometriem. Tas izskaidro Lidostas noteikumos (3., 7.3. punkts) iekļauto nosacījumu, ka 50 taksometri ir minimālais skaits, kas pārvadātājam ir jānodrošina, lai varētu izmantot lidostas taksometru stāvvietu. Ņemot vērā, ka noteiktais minimālais taksometru skaits pakalpojuma nodrošināšanai lidostas „Rīga” pasažieriem nav pietiekams (100 taksometri, jo pakalpojumu nodrošina tikai divi pārvadātāji), pēdējā Lidostas noteikumu versijā iekļauta papildu sadaļa „papildu taksometri”, t.i., caurlaides papildu taksometru iebraukšanai lidostas taksometru stāvvietas zonā, ko var saņemt abi iepriekš minētie pārvadātāji;
- caurlaides tiek piešķirtas konkrētiem taksometriem (pakalpojuma sniedzēji VAS „Starptautiskā lidosta „Rīga”” iesniedz taksometru sarakstu). Par izmaiņām šajā sarakstā (taksometru aizstāšanu) noteikta vienreizēja administratīvā maksa 192,09 eiro apmērā (Lidostas noteikumu 7.5. punkts). Konkrētā maksa netiek piemērota, ja sarakstā iekļautais taksometrs tiek aizstāts ar jaunāku taksometru (ne vecāku par trim mēnešiem no pirmreizējās reģistrācijas dienas). Iepriekš minētā administratīvā maksa noteikta, pamatojoties uz VAS „Starptautiskā lidosta „Rīga”” administratīvo izdevumu palielināšanos papildu veicamo uzdevumu izpildes dēļ (dokumentu pārbaude, transportlīdzekļa apskate un atbilstības izvērtējums, caurlaides izgatavošana);
- lai saņemtu caurlaidi, vieglo taksometru pakalpojumu sniedzējam ir jābūt nepārtrauktai pieredzei vismaz trīs gadi un summārajam neto apgrozījumam par pēdējiem trim gadiem vismaz 341 916,12 eiro apmērā. Šādu summu VAS „Starptautiskā lidosta „Rīga”” noteikusi, uzskatot, ka personas apgrozījumam ir jābūt pietiekami lielam, lai segtu maksu par caurlaides saņemšanu – attiecīgi caurlaides gada maksa (113 972,04 eiro), reizināta ar trīs;
- pārvadātāji, kuru autoparks nav pietiekami liels, var apvienoties vieglo taksometru pakalpojuma nodrošināšanai, izveidojot juridisku personu apvienību (personālsabiedrību – pilnsabiedrību vai komandītsabiedrību). Ja persona ir juridisku personu apvienība, minimālajā personas neto apgrozījumā (341 916,12 eiro) netiek ieskaitīti personā ietilpstošo dalībnieku neto apgrozījumi (Lidostas noteikumu 6.2.8. punkts).

145 Lai gan Lidostas noteikumi paredz, ka taksometru pārvadātāji var apvienoties, lai nodrošinātu prasībām atbilstošu transporta līdzekļu skaitu, vienlaikus ir izvirzīts nosacījums, ka minimālajam summārajam neto apgrozījumam par pēdējiem trim gadiem jābūt vismaz 341 916,12 eiro, kurā netiek ieskaitīti juridiskās personas apvienībā ietilpstošo dalībnieku neto apgrozījumi. Pārvadātājiem, kas vēlas apvienoties taksometru pakalpojuma nodrošināšanai lidostā „Rīga”, ir jāsaņem nepieciešamā dokumentācija un jāmaksā valsts nodeva par pieteikuma izskatīšanu reģistrācijai Uzņēmumu reģistrā, kā arī turpmāk jānodrošina atbilstoša grāmatvedības uzskaitē u.c. VAS „Starptautiskā lidosta „Rīga”” norādījusi uz to, ka

- personālsabiedrību izveidei nav nepieciešams ilgs laiks (līdz vienam mēnesim) un tās izveidošanas procedūra ir vienkārša. Tādējādi radītais administratīvais slogs personālsabiedrības izveidei nav uzskatāms par būtisku šķērslī un nesamērīgu prasību atbilstošas kvalitātes taksometru pārvadājumu pakalpojuma sniegšanai.
- 146 KP ieskatā nav viennozīmīgi izprotams nosacījums, ka personālsabiedrības neto apgrozījumā netiek ieskaitīti juridiskās personas apvienībā ietilpstošo dalībnieku neto apgrozījumi. Valsts ieņēmumu dienests mutiski sniedza informāciju, ka personālsabiedrības neto apgrozījums tiek iegūts, summējot personālsabiedrībā ietilpstošo biedru neto apgrozījumus. KP secina, ka Lidostas noteikumu 6.2.8. punktā izvirzītais nosacījums tā pastāvošajā redakcijā ir ne tikai neizprotams, bet arī praktiski nav izpildāms juridiskām personām, kuras vēlas apvienoties kandidēšanai uz lidostas taksometru stāvvietas izmantošanu un konkurēt ar juridiskām personām, kas jau sniedz vieglo taksometru pakalpojumus lidostā „Rīga”.
- 147 KP par nepamatotu uzskata arī prasību, ka taksometru pakalpojumu sniedzējam ir jābūt nepārtrauktai pieredzei vismaz trīs gadi un summārajam neto apgrozījumam par pēdējiem trīs gadiem vismaz 341 916,12 eiro apmērā. Ņemot vērā VAS „Starptautiskā lidosta „Rīga”” mutisko skaidrojumu, ar šo punktu kā obligāta paredzēta viena no kritērijiem izpilde, kas tiek sasniegts ātrāk – trīs gadu pieredze vai arī apgrozījums noteiktajā summā.
- 148 Savstarpēju pārrunu ceļā KP un VAS „Starptautiskā lidosta „Rīga”” vienojās par izmaiņām Lidostas noteikumos tā, lai noteikumu punkti ir viennozīmīgi izprotami, nav savstarpēji pretrunīgi un ir praktiski realizējami potenciālajiem taksometru pārvadājumu pakalpojumu sniedzējiem, tai skaitā tiem, kas vēlas kopīgi pretendēt uz stāvvietas izmantošanu lidostas „Rīga” teritorijā.
- 149 Pārējās Lidostas noteikumos izvirzītās prasības nerada nepamatotus ierobežojumus citiem pārvadātājiem piedāvāt savus pakalpojumus VAS „Starptautiskā lidosta „Rīga”” un konkurēt ar pārvadātājiem, kuri jau izmanto lidostas „Rīga” taksometru stāvvietu. Kā arī pārvadātājiem, kuriem nav noslēgta vienošanās ar VAS „Starptautiskā lidosta „Rīga””, ir iespējas uzņemt/izlaist pasažierus publiski pieejamā lidostas „Rīga” teritorijas daļā.

7.4. Stacijas laukums

- 150 Stacijas laukuma apmeklētāji, attiecīgi lielākās dzelzceļa stacijas Rīgā un Latvijā (kurā sākas vai beidzas visi Latvijas pasažieru vilcienu maršruti, kā arī sākas visi tālsatiksmes maršruti) pasažieri un tirdzniecības centra „Origo” (veikalu, restorānu u.c.) apmeklētāji veido pieprasījumu pēc vieglo taksometru pakalpojuma šajā teritorijā, kur pie Stacijas laukuma ir izveidota īpaša josla taksometru stāvvietai.
- 151 Tuvākās Rīgas domes apstiprinātās vieglo taksometru stāvvietas atrodas aptuveni 0.4 km attālumā (Aspazijas bulvārī pie Nacionālās operas un Audēju iela, pie Aspazijas Bulvāra), un nokļūšana no/līdz tām ir apgrūtināta, jo īpaši, ja pasažieriem ir jāpārvieta bagāža. Pārvadātāji var uzņemt vai izlaist pasažierus sabiedriskā transporta stāvvietā, kas izvietota paralēli Stacijas laukumam, atbilstoši CSN 135.7 punktam, vai arī tirdzniecības centra „Origo” pazemes autostāvvietā.
- 152 Konstatējams, ka pastāvīga stāvvietā un iespēja uzņemt pasažierus īpaši šim mērķim izveidotajā Stacijas laukuma transportlīdzekļu joslā ir nodrošināta tikai AS „Rīgas taksometru parks”. Tiesības uz Stacijas laukuma transportlīdzekļu joslas (sevišķo) izmantošanu AS „Rīgas taksometru parks” ieguva, ar SIA „Linstow” noslēdzot zemesgabala daļas apakšnomas līgumu. Minētais zemesgabals ir valsts īpašums, kurš ierakstīts zemesgrāmatā uz Finanšu ministrijas vārda un kurš nodots pārvaldīšanā valsts AS „Valsts nekustamie īpašumi”. Valsts AS „Valsts

nekustamie īpašumi" minēto zemesgabalu iznomāja SIA „Linstow”. Nomātajā zemes gabalā atrodas transportlīdzekļu josla, kurā iebraukšana, stāvēšana un pasažieru uzņemšana atļauta tikai AS „Rīgas Taksometru parks” taksometriem, kas sākotnēji tika panākts, izmantojot 532.zīmi „Stāvvietā” un 842.papildzīmi „Tikai AS „Rīgas Taksometru parks” autotransportam”. Vēlāk (2013.gada jūlija beigās/augusta sākumā) tā nomainīta ar 842.papildzīmi „Tikai ar SIA „Linstow” atļaujām”. Papildzīmes maiņa skaidrojama ar to, ka stāvvietu dažkārt izmanto arī SIA „Alfor” (darbības veids – azartspēles un derības), lai ar transportlīdzekli piekļūtu telpām, kas atrodas blakus konkrētajai stāvvietai.

- 153 KP secina, ka ar augstāk minēto ceļa zīmju izmantošanu tika/tiek aizsargātas AS „Rīgas taksometru parks” ar apakšnomas līgumu iegūtās tiesības uz Stacijas laukuma stāvvietas sevišķo izmantošanu, bet izvērtēt ceļa zīmju un papildzīmju izvietojuma atbilstību noteikumiem nav KP kompetencē.
- 154 Saskaņā ar 22.02.2010. Senāta Administratīvo lietu departamenta lēmumu lietā Nr. SKA-101/2010 Stacijas laukuma stāvvietai ir publiskas lietas statuss. Finanšu ministrija pastarpināti Stacijas laukuma stāvvietu ir nodevusi sevišķajai izmantošanai AS „Rīgas taksometru parks”. Pamatojies uz Senāta secināto, lemjot par publiskas lietas nodošanu sevišķajai izmantošanai, iestādei (konkrētajā gadījumā – Finanšu ministrijai) jāvērtē arī tas, vai ir attaisnojami publiskās lietas izmantošanu piešķirt tikai noteiktam personu lokam un vai tādā veidā netiek sniegts nepamatots valsts atbalsts kādam atsevišķam komersantam. Tiesa atzinusi, ka Finanšu ministrijai bija jāizvērtē, vai Stacijas laukums bija nododams sevišķajai izmantošanai, ņemot vērā zemesgabala izmantošanas mērķi.
- 155 KP secina, ka slēgto nomas un apakšnomas līgumu rezultātā AS „Rīgas taksometru parks” ir pieeja nozīmīgai infrastruktūras daļai vieglo taksometru pakalpojumu sniegšanā. SIA „Linstow”, slēdzot apakšnomas līgumu tikai ar AS „Rīgas taksometru parks”, daļēji apgrūtina pārējo pārvadātāju iespēju konkurēt vieglo taksometru pakalpojumu sniegšanā Stacijas laukuma tuvumā, tajā pašā laikā pārējie pārvadātāji saglabā iespēju konkurēt ar AS „Rīgas taksometru parks”, izmantojot sabiedriskā transporta stāvvietu un Stacijas laukuma pazemes stāvvietu.
- 156 Ņemot vērā Stacijas laukuma atrašanās vietu un pastāvošās iespējas sniegt vieglo taksometru pakalpojumus tās tuvumā, vieglo taksometru stāvvietā Stacijas laukumā nav nodalāma atsevišķā ģeogrāfiskajā tirgū. Ievērojot iepriekš minēto, kā arī sadaļu „Konkrētais ģeogrāfiskais tirgus” un uzraudzības ietvaros veikto vērtējumu, nav pamata vērtēt SIA „Linstow” rīcību atbilstoši Konkurences likuma 13.pantam par dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas aizliegumu.
- 157 KP konstatē, ka konkrētajā gadījumā strīds par kādas personas īpašumā/valdījumā esošas teritorijas pielietojumu ir civiltiesisks un vērtējams tiesā, kas jau ir ticis darīts, un jaunākajā spriedumā 10.06.2014. Rīgas administratīvā rajona tiesa atzinusi, ka Finanšu ministrijai jānodrošina, ka personas var brīvi izmantot stāvvietu Stacijas laukumā. Konkrētais spriedums ir pārsūdzēts no Finanšu ministrijas un AS „Rīgas taksometru parks” puses, un Stacijas laukuma stāvvietā vieglo taksometru pakalpojumus joprojām sniedz tikai AS „Rīgas taksometru parks”.
- 158 SIA „Linstow” tikšanās laikā ar KP norādījis, ka viņu skatījumā vislabāk Stacijas laukumā darbojas modelis, kad taksometru stāvvietu izmanto viens taksometru pārvadātājs, tomēr SIA „Linstow” no savas puses, ņemot vērā KP ieteikumus, ir gatavs veikt darbības, lai situāciju Stacijas laukuma stāvvietā mainītu, attiecīgi, dodot iespēju uz taksometru stāvvietas izmantošanu kandidēt un pakalpojumus sniegt vismaz diviem pārvadātājiem vai arī meklēt citus risinājumus. KP secina, ka SIA „Linstow” nav lietderīgi veikt jebkādas darbības saistībā ar izmaiņām Stacijas

laukuma stāvvietas izmantošanā, kamēr tiesa nav pieņēmusi galējo nepārsūdzamo nolēmumu.

7.5. Tirdzniecības centri

- 159 KP uzraudzības ietvaros izvērtēja vieglo taksometru stāvvietu izmantošanu pie tirdzniecības centra „Alfa”, kur noslēgts nomas līgums starp SIA „DELTA PROPERTY” (tirdzniecības centra „Alfa” īpašnieks) un AS „Rīgas Taksometru parks” kā stāvvietas izmantotāju (nomnieks), un pie tirdzniecības centra „Mols”, kur noslēgts nomas līgums starp SIA „Tirdzniecības centrs „MOLS” (iznomātājs) un AS „Rīgas Taksometru parks” kā stāvvietas izmānītāju (nomnieks).
- 160 Nomas līgumā par konkrēta zemesgabala daļas nomu pie tirdzniecības centra „Alfa” iekļauts punkts, kas iznomātājam dod tiesības iznomāt zemesgabalu arī citām ar pārvadātāju konkurējošām komercsabiedrībām. AS „Rīgas Taksometru parks” noslēgtajā līgumā par vieglo taksometru stāvvietu izmantošanu pie tirdzniecības centra „Mols” nav iekļauti nosacījumi, kas ierobežotu tirdzniecības centra „Mols” sadarbību ar citiem pārvadātājiem.
- 161 KP secina, ka jebkuram tirdzniecības centra apmeklētājam ir tiesības iebrukt tirdzniecības centriem pieguļošajā teritorijā ar brīvi izvēlētu taksometra pārvadājumu pakalpojuma sniedzēju. Pārvadātāji var izmantot pie tirdzniecības centriem esošās stāvvietas, kuras pieejamas jebkuram apmeklētājam, kā arī nav saskatāmi ierobežojumi iebrukt pie tirdzniecības centra, ja pakalpojuma ņēmējs izvēlējies iegūt pakalpojumu, izmantojot sakaru līdzekļus. Nav saskatāmi konkurenci ierobežojoši nosacījumi vieglo taksometru pakalpojumu sniegšanā pie tirdzniecības centriem.
- 162 Uzraudzības ietvaros nav gūti pierādījumi par iespējamu aizliegtu vienošanos starp vieglo taksometru pārvadātāju pakalpojumu sniedzējiem. KP secina, ka konkrētā tirgus dalībniekiem nav nepieciešams vienoties par tirgus sadali un vienošanās būtu grūti panākama, ņemot vērā esošo situāciju un tirgus struktūru – konkrētais tirgus ir sadrumstalots, un pasažieriem pastāv iespēja izvēlēties dažādus alternatīvus pakalpojuma izvēles un ieguves kanālus.
- 163 Ne tirgus daļas, ne analizēto līgumu nosacījumi nenorāda uz tādu tirgus varu, kas rada kāda pārvadātāja vai objektu īpašnieku/pārvaldītāju – „īpašo” stāvvietu izveidotāju – atrašanos dominējošā stāvoklī konkrētajā tirgū.

8. SECINĀJUMI

- (1) Uzraudzības ietvaros kā konkrētais tirgus definēts vieglo taksometru pakalpojumu sniegšanas tirgus Rīgā. KP neizslēdz iespēju konkrētās preces un ģeogrāfisko tirgu definēt šaurāk (vadoties pēc pakalpojuma ieguves kanāla, pasažieru grupas u.c.).
- (2) Visiem pārvadātājiem ir vienādi nosacījumi ienākšanai un darbībai tirgū. Vieglo taksometru pārvadājumi ir licencējams komercdarbības veids. Licenču un licenču kartīšu (noteiktas formas dokuments, ko izsniedz pārvadātājam attiecībā uz katru autotransporta līdzekli) izsniegšana pārvadājumu veikšanai Rīgā ir Rīgas pašvaldības kompetencē.
- (3) Rīgā saskaņā ar RDSD datiem 01.10.2015. ir reģistrējušies pavisam 617 pārvadātāji, kuriem izsniegtas 2197 licenču kartītes. 2009.-2015.gada periodā, ņemot vērā pārvadātāju sadarbību vienas preču zīmes izmantošanā, divi lielākie pārvadātāji pakalpojumu sniegšanā izmantoja ~15-25% no Rīgā pieejamajiem taksometriem, veidojot (*) [40-50]% nozares apgrozījuma.
- (4) Pamatojoties uz tirgus daļām, kas aprēķinātas ņemot vērā izsniegto licenču kartīšu skaitu pārvadātājiem, kas veic sadarbību vienas preču zīmes izmantošanā, lielākie tirgus dalībnieki 2014.gadā ir sadarbības partneri, kas darbojas ar „Panda Taxi” preču zīmi – (*) [10-20]%, AS „Rīgas Taksometru parks” – (*) [10-20]% un „Baltic Taxi” preču zīmes izmantotāji - (*) [5-10]%. KP rīcībā nav informācijas par pārvadātāju sadarbību vienas preču zīmes izmantošanā pirms un pēc 2014.gada.
- (5) Uzraudzības veikšanas periodā normatīvie akti Rīgas pašvaldībā nosaka maksimālo tarifu par pasažieru un bagāžas pārvadājumiem ar vieglo taksometru, bet neparedz vieglo taksometru skaita vai citus ierobežojumus.
- (6) Rīgas dome 13.10.2015. pieņēma jaunus saistošos noteikumus Nr.171. Būtiskākās izmaiņas skar taksometru pakalpojumu sniegšanu Rīgas pilsētas īpašā režīma zonā, kas ir Vecrīga, jo licences pārvadājumu sniegšanai Rīgā nedos tiesības šos pakalpojumus sniegt arī Vecrīgā. Būs nepieciešama speciāla atļauja, kuru varēs saņemt pārvadātājs uz licences darbības laiku, samaksājot pašvaldības nodevu – 300 eiro gadā. Bez skaidra pamatojuma speciālās atļaujas ieviešanai tiek radīta nepamatota papildu barjera taksometru pakalpojumu sniegšanā (īpašās atļaujas saņemšana un nodeva par to) Rīgā, un ir vērojama pašvaldības nevienlīdzīga attieksme pret pārvadātājiem.
- (7) Satiksmes ministrija ir sagatavojusi informatīvo ziņojumu "Pasažieru pārvadājumu ar taksometriem jomas tiesiskais regulējums un priekšlikumi tās pilnveidošanai". Šajā ziņojumā citastarp ierosināts atcelt šobrīd spēkā esošos tarifu griestus, aizstājot ar normatīvajos aktos noteiktu ekonomiski pamatotu minimālo pārvadājuma tarifa likmi. KP ir sniegusi savus argumentus, neatbalstot minimālās pārvadājuma tarifa likmes noteikšanu, jo tas būtiski samazina pasažieru pārvadātāju ar taksometriem iespēju konkurēt ar pakalpojuma cenu, kā rezultātā tiek ierobežota arī jaunu pārvadātāju ienākšana tirgū, piedāvājot patērētājiem pakalpojumu par zemāku cenu.
- (8) Attiecībā uz jebkuru no Rīgas sabiedriskā transporta attīstības koncepcijā 2005.-2018.gadam izvirzītajiem uzdevumiem un paredzētajām prasībām taksometru pakalpojumu sniegšanā, vienlaikus jāņem vērā vairāki faktori – prasības mērķis un pamatojums, vai ir pamatoti kādu no prasībām īstenot tikai konkrētās pašvaldībās (piemēram, Rīgā), vai arī tās nosakāmas vienotas visas valsts teritorijā, prasības realizācijas praktiskajam risinājumam ir jābūt

skaidram un atklātam, neradot nepamatotas priekšrocības kādiem tirgus dalībniekiem salīdzinājumā ar citiem.

- (9) Atsevišķi pārvadātāji ievieš biznesa partnerības modeli, kura ietvaros daļa no pārvadātājiem, kas reģistrējušies Uzņēmumu reģistrā kā patstāvīgi komersanti (lielākoties kā individuālie komersanti) un RDSO saņēmuši licences un licenču kartītes, veic sadarbību ar partneruzņēmumu – pārvadātāju vai komercsabiedrību, kas darbojas kā pakalpojuma pieteikšanas centrs un/vai kuram pieder konkrēta preču zīme. Pasažieriem šādā veidā tirgus kļūst pieejamāks, jo ir vieglāk veikt pakalpojuma sniedzēja izvēli, tajā pašā laikā tas padara necaurskatāmāku šī tirgus struktūru un apgrūtina objektīvas informācijas iegūvi gan pašiem tirgus dalībniekiem, gan arī tirgu uzraugošām institūcijām. Rīgas domes saistošajos noteikumos būtu iekļaujams pienākums pārvadātājiem ziņot un RDSO reģistrēt, ar kādu preču zīmi pārvadātāji sniegs vieglo taksometru pakalpojumus.
- (10) Pārvadātāji, kas kā neatkarīgas juridiskas personas veic sadarbību vienas preču zīmes izmantošanā, savstarpēji uzskatāmi par konkurentiem. Konstatētā vienota taksometru pakalpojuma tarifu (cenas) noteikšana pārvadātājiem, sadarbojoties vienas preču zīmes izmantošanā, izslēdz cenas kā savstarpējās konkurences elementa nozīmi. Tomēr ņemot vērā sadarbības un savstarpējo norēķinu nosacījumus, secināms, ka pārvadātāju peļņa ir atkarīga no sniegtā pakalpojuma apjoma, tādējādi arī pārvadātāju sadarbībā vienas preču zīmes izmantošanā saglabājas konkurence par klientu piesaisti.
- (11) Uzraudzības ietvaros nav konstatēti tādi nosacījumi vienas preču zīmes vai vienota zvanu centra izmantošanā taksometru pārvadātāju pakalpojumu sniegšanā Rīgā, saskaņā ar kuriem jebkura vienošanās būtu uzskatāma par aizliegtu. Tādējādi, taksometru pakalpojumu sniedzējiem, vienojoties par sadarbību vienotas preču zīmes un/vai zvanu centra izmantošanā, nav saskatāmas konkurences tiesību pārkāpuma pazīmes.
- (12) Viesnīcas, lai nodrošinātu saviem klientiem augstvērtīgu vieglo taksometru pakalpojumu, pārvadātājiem izvirza noteiktus kvalitātes standartus, t.i., prasības attiecībā uz apkalpošanas kvalitāti (šoferu kompetence un valodu zināšanas, automašīnu stāvoklis un drošība), pakalpojumu nodrošinātāja atpazīstamību, reputāciju un pieredzi, ka arī operatīvu ierašanos no izsaukuma brīža. Tā kā konkrētas prasības, tiek iekļautas pakalpojumu sniedzēju un ņēmēju savstarpējos līgumos, konkrētajā tirgū nav nepieciešams papildu kvalitātes prasības iekļaut normatīvajos aktos.
- (13) AS „Rīgas Taksometru parks” un SIA „Baltic Taxi” atsevišķos ar viesnīcām noslēgtajos līgumos par transporta pakalpojumu sniegšanu viesnīcām uzliek nekonkurēšanas pienākumu. Veicot situācijas analīzi KP konstatē, ka šīs vienošanās nespēj ierobežot konkurenci tādā mērā, ka vieglo taksometru pakalpojumu sniegšanas tirgū Rīgā var sagaidīt negatīvu ietekmi uz pakalpojuma cenām, daudzveidību vai kvalitāti.
- (14) AS „Rīgas taksometru parks” ir pieeja nozīmīgai infrastruktūras daļai vieglo taksometru pakalpojumu sniegšanā pie Stacijas laukuma. SIA „Linstow”, slēdzot apakšnomas līgumu tikai ar AS „Rīgas taksometru parks”, daļēji apgrūtina pārējo pārvadātāju iespēju konkurēt vieglo taksometru pakalpojumu sniegšanā Stacijas laukuma tuvumā, tajā pašā laikā pārējie pārvadātāji saglabā iespēju konkurēt ar AS „Rīgas taksometru parks”, izmantojot sabiedriskā transporta stāvvietu un Stacijas laukuma pazemes stāvvietu. Šobrīd pastāvošais civiltiesiskais strīds par Finanšu ministrijas īpašumā esošās Stacijas laukuma stāvvietas pielietojumu tiek vērtēts tiesā. KP ir aicinājusi SIA „Linstow” nodrošināt iespēju vairākiem pārvadātājiem izmantot taksometru stāvvietu Stacijas laukumā savu pakalpojumu

sniegšanā klientiem. Tomēr nav lietderīgi veikt jebkādas darbības saistībā ar izmaiņām Stacijas laukuma stāvvietas izmantošanā, kamēr tiesa nav pieņēmusi galējo nepārsūdzamo nolēmumu.

- (15) Rīgas starptautiskās autoostas teritorijā saskaņā ar noslēgtajiem līgumiem stāvvietas pieejamas SIA „Lūdzu Kariete” taksometriem, pārējie pārvadātāji pakalpojumu var piedāvāt kādā no četrām blakus esošajām, Rīgas domes apstiprinātām vieglo taksometru stāvvietām Maskavas ielā pie izbrauktuves no autoostas, kā arī tuvumā esošo ielu (Prāgas, Maskavas un Centrāltirgus) malās. Tādējādi pārvadātājiem ir iespēja konkurēt šajā teritorijā.
- (16) Vieglo taksometru pakalpojumus lidostas „Rīga” pasažieriem nodrošina AS „Rīgas Taksometru parks” un SIA „Baltic Taxi”, kuri ir slēguši vienošanos ar VAS „Starptautiskā lidosta „Rīga”” un apņēmušies ievērot Lidostas Taksometru stāvvietas caurlaides izsniegšanas un lietošanas noteikumus. Konkrētie noteikumi no VAS „Starptautiskā lidosta „Rīga”” puses ir izstrādāti ar mērķi nodrošināt kvalitatīvāku taksometru pakalpojumu lidosta „Rīga” pasažieriem. KP konstatē, ka atsevišķi nosacījumi šajos noteikumos nav viennozīmīgi izprotami un nepamatoti ierobežo konkurenci, tādēļ panākta vienošanās ar VAS „Starptautiskā lidosta „Rīga”” par Lidostas noteikumu atbilstošo punktu izmaiņām.
- (17) Ne tirgus daļas, ne analizēto līgumu nosacījumi nenorāda uz tādu tirgus varu, kas rada kāda pārvadātāja vai objektu īpašnieku/pārvaldītāju – „īpašo” stāvvietu izveidotāju – atrašanos dominējošā stāvoklī konkrētajā tirgū.
- (18) Uzraudzības ietvaros nav gūti pierādījumi par iespējamu aizliegtu vienošanos starp vieglo taksometru pārvadātāju pakalpojumu sniedzējiem. KP secina, ka konkrētā tirgus dalībniekiem nav nepieciešams vienoties par tirgus sadali un vienošanās būtu grūti panākama, ņemot vērā esošo situāciju un tirgus struktūru – konkrētais tirgus ir sadrumstalots, un pasažieriem pastāv iespēja izvēlēties dažādus alternatīvus pakalpojuma izvēles un ieguves kanālus.

(*) – ierobežotas pieejamības informācija

Pateicība

Konkurences padome pateicas uzņēmumiem, asociācijām, valsts pārvaldes un pašvaldības iestādēm, kas sniedza tirgus uzraudzības veikšanai nepieciešamo informāciju.

Par tirgus uzraudzībām

Konkurences padome veic tirgus uzraudzības – padziļinātu konkurences situācijas analīzi – mērķtiecīgi izvēlētos tirgos, lai atklātu un novērstu konkurences kropļojumus, kas ierobežo uzņēmumu vienlīdzīgu sāncensību.

Uzraudzības noslēguma ziņojums tiek publiskots, ja to neliedz informācijas pieejamības ierobežojumi un ja informācija par tirgu, kas iegūta papildus pārkāpuma konstatēšanai vai nekonstatēšanai, uzskatāma par būtisku.

Sabiedrības līdzdalības iespējas

*Anonīmas ziņošanas iespēja Konkurences padomes interneta vietnē:
<http://www.kp.gov.lv/lv/tipoffs>*

Informēt Konkurences padomi par iespējamiem pārkāpumiem vai saņemt konsultāciju iespējams gan klātienē (iepriekš piesakoties), gan telefoniski (arī neatklājot savu identitāti).

Konkurences padome

Brīvības 55, 2.korp.,
Rīga, LV-1010,
Tālrunis: +371 67282865
Fakss: +371 67242141
E-pasts: konkurence@kp.gov.lv

www.kp.gov.lv

 [@KPgovLV](https://twitter.com/KPgovLV)